

Szerkesztőség kiadó-
hivatala és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10
Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal 3181
977, 228 és 1047
Egy szám ára pályaudva-
ron és vidéken is lej 5
Bukarestben 5

ÚJ KELET

RAMASE. R6
Diszíté. II. 8.
ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100
Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjele drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40,-
Egy szám ára — ck 2,-

1926 február 25 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 42 szám

5686. Adár 11

Három téves konkluzió

A romániai zsidóság impozáns felvonulása a lezajlott közéleti választásokon az egyesült ellenzék mellett, az egész romániai sajtót élesen foglalkoztatta. Különböző szempontok szerint ugyan, de egyáltalán nem találóan próbálták megoldani a zsidóság egységes állásfoglalásának rejtélyét. A kormány hivatalos lapja, a „Viitorul” igyekszik a legfurcsábbban megmagyarázni a zsidók ellenzéki magatartását, amennyiben azt írja, hogy a zsidók a zsinagógákból kiadott parancsoknak engedelmességek és egyházi ártóktól való félelmükben csatlakoztak az ellenzékhez. A kudarc logikája ez, mely mindig a ferdítés művészetével akarja elleplezni, vagy elhomályosítani a tényeket. A valóság azonban az, hogy a választásokon a kormány ellen éppen a nem-hivatalos zsidóság vonult fel legerősebben, az a zsidóság, amelynek irányítása legtávolabb esik a hitközségektől és pápi személyektől. Mondhatnók, hogy a pápi ártóktól legjobban tartó zsidó elemek voltak talán leginkább azok, amelyek a kormányra adták szavazatukat. Ime, ez a „Viitorul” magyarázata a tények megvilágításában.

A kolozsvári „Ellenzék”, mely öt éven keresztül jobb ügyhöz méltó buzgósággal hangszolyozta, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetség körül csoportosult zsidóság csak egy igen kis hányada az össz-zsidóságnak, míg a többség ma is magyarnak vallja magát, most némi következetlenséggel, bár tényszerűen állapítja meg, hogy a zsidóság a választásokon impozáns egységben lépett fel és csak egyes töredékei vonultak fel a liberális párt oldalán. A gáncs tehát így dicséret lett az „Ellenzék” hasábjain, olyan dicséret, amelyet — ha gáncs alakjában is — számtalanszor szeretnénk újra hallani.

Az is tény, hogy a különböző tartománybeli, kulturában és politikai iskolázottságban nem egységes zsidóság ösztönzerű fegyelmellességgel vonult fel az egyesült ellenzék oldalán, ami ösztönző népi egységének, közös reményének és elkeseredésének eredménye. Annál inkább jelentős és sokatmondó esemény ez, mert a különböző tartománybeli zsidóság még csak most indult meg a közös politikai front kiépítése felé. A párt még nincs meg, de — mint a választások eredményei mutatják — a pártzellelem már meg van, erkölcsi és szellemi tartalma már kiforrottan kész, amelyhez még csak a kereteket kell megteremtteni és a párt élni és hatni fog.

Végül a „Keleti Ujság”-nak is válaszolnunk kell mai megállapításaira, melyek ugyancsak nem végződnek helyes konkluzióban. Mi igenis, valljuk és hisszük is, hogy a magyar és a zsidó kisebbség érdekei közösek és a két kisebbségnek együtt kell kivívnia jogait. A nyelvkulturális közösséget sem akarjuk letagadni és elismerjük, hogy vannak közös kulturális érdekeink és érdeklődéseink. Am mindezt tudva és hangsúlyozva, mégis visszautasítjuk azt a feltevést, mintha politikailag a zsidóság és a magyarság egy volna. Ez tévedés, súlyos tévedés, melyet népi különállásunk, mentalitásunk és népi elhatározásunk igazol. Mi politikailag csak *parallel* haladhatunk a magyarsággal, de sohasem egyazon vonalon.

Szövetkezhethünk egymással közös érdekeink védelmére, közösen veszélyeztetett jogaink visszavívására; mirde az azonban nem jelenti azt, hogy népi különállásunkat feladjuk és speciális céljainkat a magyarság különálló, igen tiszteltetreméltó, azonban tőlünk sok tekintetben idegen céljai alá rendeljük. Ez degradálása volna önmagunknak, amit az a kisebbség, melylyel érdekeink és kulturánk közösek, a saját maga kisebbségi elgondolásainak dezavválása

nélkül nem kívánhat tőlünk.

Ha ez az alapelv végre tisztán fog állani mindenki előtt, akkor lehet szó arról, hogy a pillanatnyilag és csak átmeneti eszközök tekintetében létrejött technikai eltávolodást a szoros

együttműködés, a kölcsönös loyaltás szelleme váltsa fel, egy olyan koordinatív viszony, melyet nem bonthat meg pillanatnyi előnyök keresése, taktikai eltolódás, mert kohézióját a közös veszedelem, a közös érdek tartja fenn.

A frankhamisításnak három célja volt: a frank letörése, Erdély megtámadása és a Bethlen-kormány megbuktatása

Három jelentés készült a frankbizottság munkájáról. Az egységespárti már a nemzetgyűlés előtt fekszik. Vázsonyi jelentésétől óriási vihart várnak

(Budapest, február 24. Az Új Kelet tudósítójától.) A frankhamisítás ügye, hosszas vajudás után, elérkezett végre ahhoz a ponthoz, ahol teljesen tisztázódní fog. A frankbizottság befejezte munkáját és annak eredményéről elkészültek a jelentések. *Három* jelentés is íródott. Az egyiket a kormány megbízottja szerkesztette és az a lényege, hogy a frankhamisítást a kormányt és a nemzetet nem terheli felelősség. A második jelentés Vázsonyi Vilmos műve és ez az ellenzék megállapításait tartalmazza. Vázsonyi jelentését még nem áll módunkban ismertetni, annyit azonban most már konstatálni lehet, hogy ez a jelentés ebben a pillanatban még be nem látható vihart fog támasztani a magyar belpolitikában. A harmadik jelentés sem jobbra, sem balra nem tartalmaz megállapításokat. Ezt a szociáldemokraták nevében Farkas Tibor készítette el és lényege az, hogy a parlamenti bizottság a Vázsonyi jelentéssel arra, hogy bizonyítási eljárást nem végezhetett, nem mervado.

Ma érkezett táviratainkat az alábbiakban adjuk:

A kormányjelentés

A parlamenti bizottság február 23 án délelőtt tizenegy órakor tartott ülést, amelyen Rubinek István egységespárti előadó előterjesztette javaslatát. A bizottság délután félháromkor felfüggesztette ülését öt óráig. Öt órakor folytatta munkáját és csaknem éjfél volt már, amikor a tagok elhagyták a parlament épületét. Politikai körökben nagy izgalommal és páratlan érdeklődéssel várták az ülés befejezését. Az előadói javaslat szerint, amely 115 gépirásos oldalra terjed és előbb felsorakoztatja a történelmi tényeket a tanuvalomásokból és bünyáyi iratokból, megállapítja, hogy

a kormányt semmiféle felelősség nem terheli, mert mindent megtett, amit lehetett és nem mulasztott el egyetlen olyan intézkedést sem, melynek elmulasztásáért felelősség terhelné. Megállapítja a jelentés, hogy nem merültek fel terhelő momen-

A frankbizottság jelentése a nemzetgyűlés előtt

A nemzetgyűlés ma délutáni ülésén beterveztették a frankbizottság tárgyalásairól szóló jelentéseket. Az ülést óriási érdeklődés előzte meg, a képviselői padosok megteltek és ugyan-csak tömve vannak a karzatok. A miniszteri emelvényen a kormány tagjai teljes számmal megjelentek. *Szicovszki* házelnök ötórakörnyitja meg az ülést és felszólítja Rubinek Istvánt, a frankbizottság kormánypárti előadóját, tegye meg jelentését.

Rubinek előadói jelentésének bevezetése kiemeli, hogy a bizottság egyhangulag arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ügy politikai hátterének kivizsgálásával kapcsolatban szükséges bizonyítást a legszélesebb mederben kell lefolytatni. Feltétlenül szükségessé tette ezt a lefolytatni. Feltétlenül szükségessé tette ezt a lefolytatni. Feltétlenül szükségessé tette ezt a lefolytatni.

tumok Gömbös Gyula és Teleky Pál gróf személyét illetőleg sem.

Mindezek alapján azt javasolja, hogy a nemzetgyűlés mondja ki, hogy a kormányt politikai felelősség a frank ügyben nem terheli és térjen napirendre az ügy felett.

Az ellenzék véleménye

A kisebbségi véleményt Vázsonyi Vilmos szerkesztette. Ő maga is olvasta fel a parlamenti bizottság előtt. Ugy mondják, hogy Vázsonyi felolvasása olyan konsterrációt keltett a bizottság többségi és kormánypárti tagjai között, hogy szünet alatt több egységespárti bizottsági tag keresete fel Vázsonyit és kapacitálni próbálák arra, hogy a beterveztett vélemény néhány részletét enyhítse, illetve a véleménynek azokban a szakaszaiban, amelyek a kormány mulasztásairól és politikai felelősségéről szólanak, tegyen változtatásokat. Sem az ellenzék sem Vázsonyi Vilmos azonban a beterveztett véleményen nem volt hajlandó változtatni. A késő éjszakai órákban még az egységespárt körében is csak Vázsonyi jelentéséről beszéltek és

egyöntetűleg megállapították, hogy ilyen jogászai munkát Vázsonyi nem végzett a Dézsy Zoltán mellett tartott beszéde óta. A törvényszék akkor tudvalevőleg felmentette Dézsyt és Lukács László, egy órával az ítélet kihirdetése után, benyújtotta lemondását.

Farkas Tibor szociáldemokrata bizottsági tag véleménye négy oldalra terjed. Megállapítja, hogy a bizottság nem foglalt állást a kormány politikai felelőssége kérdésében, mert a bizottság munkája leküzdhetetlen akadályokba ütközött, amely lehetlenné tette a perrendszerű bizonyítékok megállapítását. A bizonyítási eljárás szerinte *meghiúsult*z tekintethető.

Rassay Károly megállapította a kormány felelősségét és javasolta annak kimondását, azonban megállapítja, hogy a kormány sem aktív, sem passzív nem vett részt a frankhamisítási ügyben.

sajtója és propagandája részéről különösen a büntény céljának és terjedelmének célzatos beállítására. Kétségtelen az is, hogy csak a nyomozás legszélesebb körben való lefolytatása tisztázhatja végleg azt a tényt, hogy a büncselekmény elkövetésétől maga a nemzet távol áll. A büncselekmény ellenkezik a nemzet meggyőződésével, hagyományával és erkölcsével.

A jelentés ezután áttér Nádossy szerepére, illetve ezzel kapcsolatban a kormány felelősségének kérdésére. Nádossy kijelentette Prónay belügyi államtitkárnak, hogy hibásnak érzi magát, mert nem járt el kellő eréllyel és nem akadályozta meg a frankhamisítást. *Bethlen felszólította Nádossyt, hogy ne vegyen részt a nyomozásban és csak arra utasította, hogy Windichgrätz büncrészségét vizsgálja meg és tegyen neki erről jelentést.*

A nyomozás további során bebizonyult,

aics
und dr.

ban csak-
oldalón, 10
tíme léklett,
dalas és 120
képpel, mű-
z vászonkö-
enik meg az
ermészetbará-
szok, gazdál-
dészek, taná-
k e csodála-
égü bibliája

merítő
etést küld
könyvesbolt
Kelet könyv-
sztyála

képvisélet:

r Manó
Oradea.

hogy a rendőrségnek már régebben tudomására jutott, hogy Windischgrätz vezetése alatt hazafias célokra hamis czerfrankosokat akar-nak forgalomba hozni. A befolyó összegeket nemzeti célokra akarták fordítani. Nádossy kijelentette, hogy azért nem leplezte le a hamisítást, mert nem tartotta lehetetlennek, hogy ily módon fontos nemzeti célokra jelentős esz-közök jutnak a közügynek. Sajnos, nem érzett magában elegendő lelkiert, hogy a tervvel szembeálljon.

Majd áttér a jelentés a hágai vallomásokra. Jankovics előadja, hogy a frankhamisítás omlja a frank letörése és egy Erdély elleni támadás finanszírozása volt, ezenkívül Magyarország mai kormányának megbuktatását is óhajtották.

Később a következőket mondja a jelentés: — Megállapítja a bizottság, hogy az akció nem volt mentes különös anyagi vonatkozásoktól sem, ami elsősorban Jankovics vallomá-sából állapítható meg. Ha a kormány felelős-sége szempontjából vizsgáljuk a kérdést, meg kell állapítani, hogy Nádossy szerepléséből ez

Kavarodás a Zadravec-nyilatkozat körül

A „Világ“ mai száma Zadravecnek a „Neue Freie Presse“ben megjelent cikkével kapcsolatban, amelyet részletesen közöltünk, a követ-kezőket írja:

„Ismeretes az a feltűnést keltő nyilatkozat, amelyet Zadravec István táborigazgató püspök tett a „Neue Freie Presse“ vasárnapi számában. Ebben a nyilatkozatában Zadravec ítéletet mondott a frankhamisításról és elítélte az anti-zemitizmust. Ma délelőtt azután Windischgrätz és Nádossy egyik ügyvédje, dr. Daner Béla nyilatkozatot tesz közzé, amely a „Neue Freie Presse“ cikkiróját, Weisz Juliánt azzal vádolja, hogy tudatosan meghamisította a püspök nyilatkozatát. Daner nyilatkozata így hangzik:

— A „Neue Freie Presse“ hamis tudósítása nyomán több hazai napilap ferde megvilágítás-ban közölte azt a beszélgetést, amelybe Zadrave-cz táborigazgató püspök egy altábornagy rábeszélésére belebocsájtkozott egy, a lakására barátként hozott újságíróval. A táborigazgató püspök azonban távol volt attól a feltevéstől, hogy egy állan-dóan barátságos és hűséget hangoztató altábor-nagy olyan vendéget erőszakoljon rá, aki visz-szaélve hézagos német tudásával, a tiz nappal ezelőtt elhangzott barátságos beszélgetés sza-vait, hamis értelmezés mellett, a legravasabb

a felelősség nem tűnik ki. Az a körülmény, hogy egy tisztviselő, személyével és hivatali állásának súlyával, egy bűncselekményt titok-ban fedez, a kormány felelősségének megállapítására nem alkalmas. A felelősség csak ott kezdődik, ha illetékes felsőbbeségek, a kormány, vagy annak egy tagja — alantasának felderít-tett hibáit, vagy bűncselekményét fedezi, vagy eltussolja. A jelen esetben azonban ennek ismérvei nem forognak fenn. A bizottság a bűnüggyel kapcsolatban tüzetesen meg-vizsgálta a kormány és a miniszterelnök szerepét. Ha a kormány tényleg tudott volna az akcióról, akkor a nyomozó hatóságok-nak az erélyét, amellyel a frankhamisít-ás minden részletét felderíteni óhajtották, nem lehetne megmagyarázni. Különben Rába vallo-másából is kitétnék, hogy a frankhamisítók a kormányt meg akarták buktatni.“

Amikor e sorokat írjuk, Rubinek előadói jelentésének felolvasása még tart. Vázsonyi je-lentésének előterjesztésére előreláthatólag csak holnap kerül sor.

kiélezzel épen akkor dobja be a köztudatba, amikor a tulajdoni stratégia a népszerű püspök rovására az időt a legalkalmasabbnak vélte. Zadravec-től semmi sem áll távolabb, mint akár Nádossynak, akár Windischgrätz hercegnek, akiknek nemes hazafiságát és teljes önzetlenségét változatlanul nagyra becsüli, teljes jóhiszeműségét egy gondolattal is kétségbe vonni. És hogy mennyire érdemel hitelt ez a ravasz tudósítás, arra talán leginkább jellemző, hogy Zadravec püspök Nádossyval a lakására hozandó ládáról egyáltalában nem tárgyalt, amint ezt a tudósítás a püspök előadásával ellentétben elmondja. Nem Nádossy, hanem a herceg kérte meg a püspököt arra, hogy a kérdéses ládának a laká-sán való elhelyezését megengedje.

— Sohase hitte volna továbbá a táborigazgató püspök, hogy a zsidóság még azt a lépését is, amelyet emberi színelémből tett valamikor Löw rabbi érdekében, ennyire ellepe használja fel és annyira megbánassa vele. Ez a legújabb manőver pedig csak arra tanította meg a minden-kiben bizó püspököt, hogy ezentul nemesak egy „liberális“ színezetű nyugalmazott altábor-nagynak, de még egy valóságos tábornagnak kedvéért sem álljon többé szóba a tulsó oldal újságíróival.“

Daner Béla nyilatkozatára Weisz Julian, a

amely végső fokon nem erre a három emberre volna visszavezethető. És a három közül, kor-ban és napi életünkre való kihatásaiban egyaránt Rabbi Akiba áll a legközelebb hozzánk. Ha látsz zsidó metszöt, amint körmével érzel-kei végig késének élet, hogy nincs-e rajta a legkisebb csorba: ez Rabbi Akiba. És ha látsz a talmud foliansai fölő hajolni zsidó fejeket, amint a lélek odaadásával keresik az örök igazságokat a törvények labirintusában: a fölőns, az Rabbi Akiba. És ha elfáradva minden földi jelenvalóságtól rálapozol a biblia könyveiben a halhatatlan szerejem halhatatlan dalára, az Énekek Énekére: az Énekek Éneké, ez Rabbi Akiba. És ha kétezer esztendő múltán a nemzeti élet vágya, az ősi föld szeretete halhatatlan erővel tör új életre a halott zsidó lélekből — ez a vágy, ez a szeretet, ez a lázas rajongás, ez a hihetetlen, csudás szabadságharc, ez mind, mind Rabbi Akiba.

Kétezer esztendő viharában, kivészett a zsidóságból, a tradíciót termelő népi erő. Tem-plomok homályában, szent ládák előtt nem fognak sófár-rivalgások szent gyülekezetre hívni az ezernyolczszázadik évforduló idején. Letűnt zsidó szvadok mai szerelmese, gyöngye tollu krónikás, csak ő áll meg néhány újságsoranyi időre, hogy elhozza nekünk hármaz áldozatát a Nagy emlékének. És legyen ennek a hármaz emlék-áldozatnak neve: Akiba az ember, Akiba a kodifikátor és Akiba a szabadságharcos.

Az ember

Amilyen kivételes jelentőségű és az egész zsidó nép jövőjéért döntően elhatározó volt az életútja, éppen olyan szokatlanok és méltón kivételesek voltak ennek az utnak kezdetei. A keresztény idősámítás ötvenedik éve körül született nem tudjuk, hogy hoi és aszül-őiről bizonyos pontosabb történelmi adataink. Szülei bizonyosan földhözragadt szegény munkás-

„Neue Freie Presse“ tudósítója kijelentette, hogy cikkét az első betűtől az utolsóig felolvas-ta Z dravec püspöknek Molnár altábornagy jelenlétében. Mindkettőtől írásbeli felhatalmazást is kapott a leközlésre, a megirt interju alá pedig Zadravec püspök aláírta „vidi Zadrav-oz“.

Molnár Dzszó altábornagy a következőket mondotta:

— Zadravec István régi jóbarátom, földiek vagyunk. Figyelemmel kísérem szereplését és úgy tapasztaltam, hogy szereplését a közvéle-mény előtt úgy az országban, mind pedig a külföldön sokkal sötétebb színben tüntetik fel, mint amilyen a valóságban. Eppen ezért keres-tem fel és megkérdeztem tőle, miért nem nyilatkozik valamelyik lapban. A püspök ur azt felelte, hogy gondolt már erre, ám de attól fél, hogy az újságírók szándékosan, vagy véletlenül elferdítik nyilatkozatát.

— Erre én Weisz Julian udvari tanácsost ajánlottam neki, mint teljesen megbízható újságíró, aki még a régi iskola neveltje. Ezek előtték meg azt a találkozást, amelyen hárman vettünk részt. A beszélgetés magyarul folyt le és amikor Weisz Julian a cikket németül megírta, megmutatta és mi azt alá is írjuk. Töb-bet az ügyről ma még nem mondhatok, leg-feljebb még csak azt tehetem hozzá, hogy a püspök ur már akkor nagyon örült, amikor Weisz Juliánt felajánlottam neki, háláját fej-jezte ki, hogy ily módon alkalma nyílik a nyilatkozattételre és amikor az interju német példányát szignálta, még egyszer megköszönte nekem a szíveségemet.

Búz selyemgyapjuval Lej 120
Gyapjumellény .. Lej 540
Selyemmellény .. Lej 459
Harisnyák és keztyük
minden színben, nagy választékban.

„HELIOS“

Főtér 7 szám.

emberek voltak, mert ez volt maga Akiba ifjúságának és első férfikorának egész idején. Teljesen műveletlen paraszti ember volt, hatalmas, robuztus testű, széles tenyerű, magashomlokú, nagy, feketeszemű és a száján állan-dóan ott űlt a tudománnyal meg nem rongott, a természet gyermekének mindeat megértő, jó-ságos, részvetés mosolygása. Mert a természet vadvirága volt ez a hatalmas ember, a műveletlenek között is a legutolsó sorban álló és ehhez mért volt volt a foglalkozása is. Egy dugzagad zsidó földbirtokosnak volt a juhásza vagy csordása.

Abban a gigászi, kétségbeesett küzdelem-ben, amely Róma és Jeruzsálem között folyt le, minden valószínűség szerint a fiatal Akiba is résztvevett. Vespasianus és Titusz hadi körül-fogták Judea utolsó fellegetvárát, az egész római világbirodalom koncentrált hadseregeinek minden erőfeszítése hosszú, hosszú ideig hiábavaló-nak bizonyult Bar Giora és Gus Chalav zsidó szabadságharcosainak haláltmegvető ellentállásával szemben és Jeruzsálem falainak védelme-zői között bizonyára ott volt az akkor még fiatal 20–22 éves Akiba ben József is. Közvetlen történelmi adataink ugyan nincsenek erre. De vannak körülmények, amelyek erősen valószínűvé teszik ezt. A fiatal Akiba épen annak a zsidó földbirtokosnak volt számadó juhásza, aki egyike volt a zsidó szabadságharc egyik legtevékenyebb résztvevőinek. Kalba Savuának hívták ezt a dugzagad embert — és amikor Titusz hadai körülfogták Jeruzsálem falait, ez a Kalba Savua volt az, aki magára vállalta, hogy az ostrom alá fogott várost ha-kell, évek során át is ellátja élelelemmel — tel-jesen ingyen. Nagyon valószínű, hogy az ilyen gazdának olyan bresjuhásza, mint amilyen Akiba volt, ott állott Jeruzsálem falain az utolsó bástya összeomlásáig.

Folytatása következik.

Akiba

Életének, halálának és életművének 1800-ik évfordulójára

Ha a zsidóságból, hosszú, hosszú idők óta nem veszett volna már ki a tradíciót ter-melő népi erő, akkor mostan talán és tiz kö-vetkezendő esztendő minden napján, sófárok ríogató hangja harsogna istennel és lélekkel viaskodó ősi csatajelszereket a zsidó templomok homályából és tiz esztendőn belül volna egy nap, amelyen a nép minden széjjelzört fia úgy gyűlne egybe a lélek komor ünneplésségében, a megemlékezés szent gyülekezetébe, mintha va ami új kippur napja virradt volna a zsidóságra. Komor ünnep volna ez és mégis föl-emelő, mert halálra emlékeztető, de soha nem muló életteli bizonykodó, örök jövőndöket csil-logtató és megteljesülésre váró elhivatásokat mutató. Akiba ben Józsefnak, ismertebben: Rabbi Akibának halála-fordulója. Halálának pontos idejét nem tudjuk. A történelem csak annyit örökített meg, hogy a keresztény idő-sámítás 126-ik évében még tanított és politikai tevékenységének csúcspontján állott és 136-ban már nem volt az élők között.

De csak halandó, kinpadon szétmarcangolt, mosolyogva vértanuhalált halt teste. Mert a szelleme, — és ha ez a közkeletű szólásforma sohase is fődött realitásokat, ez egyszer a leg-előbb realitásoknak szavakba formulázása, — a szelleme minden mulandósággal dacolva, él mind a mai napig. Az, hogy a mai zsidóság, népi és etikai teljességében az, ami és olyan, amilyen, három gigászi jelenségű ember életművének köszönhető: Mózes, Ezra és Akiba. Nincsen — a vallásos — és ami ezzel egyet jelent, — tradicionális nemzeti életünknek és faji ethi-kánknak egyetlen olyan megnyilvánulása sem,

második

„Ázsiai t

A vita, amely Swen Hedin, a oroszországról író mindig nem zá Swen Hedin és tanulmányutrá S Pekingtől Moszk oroszországi tap nem kedvezőtlenben Ossendowsky nek“ címmel írt lal a kommunista hogy a bolsevikie Oroszországból. indult meg erre amelynek az lett sák, melyeknek semmiféle tárgyil

Ossendowsky Ezuttal „Ázsiai t azokat a régebbi egészen fiatal ko végzett mint azz mellett az Amur dowsky igen hitt állapításai mellett amelyek mindvég gyelmét. Az egyi amelyet egy Beg és kipusztotta be hogy ez a bacillu föld egyes vízeit a palesztinai Ho nünket annál megállapítása, am megkockáztatja, Fekete-tenger is évet, a Fekete-t mint a Szira-tó gerben, Ossendow indult meg a fer szaporodnak. A l a veszedelmet és ruszon keresztül

Egy másik n könyvének az, an egy előttünk telj a Jeniszei folyó egyik látogatását érkezett oda, am tartottak. Ossend és meglepetve lá genek. Megmag temetik el a ha és a keselyűkk Kisérteties szinek halálérdőt, amely alig birja néhány mérgező. Megráz Amur vidékéről ezr embert őlt kosságát kivétel ne egymásután nyitó holttesteket látot zet van a könyv gyilkosokkal vál zunk egy-egy ér és megfigyeléssel

A könyvnek dowsky, aki már totta, hogy rend tetik Oroszország hogy itt ott egy közé. Annál diis hogy Ossendow időben iródott, hamva se volt. beszurások minth felejtsek el ugya egyel polgárságot már évszázadok és ellenségét látj Ossendowsky Társulatnál jele könyvosztályán.

IROK ÉS IRÁSOK

Ossendowsky
második könyve Azzsáról

„Ázsiai titkok és ázsiai emberek“

A vita, amely Ossendowsky lengyel utazó és Swen Hedin, a híres svéd kutató között Szovjet oroszországról írott könyveik alkalmából kitört, még mindig nem zárult le. Tudvalevő ugyanis, hogy Swen Hedin és Ossendowsky egyszerre indultak tanulmányútra Szovjetországra. Swen Hedin Pekington Moszkváig című könyvében számolt be oroszországi tapasztalatairól, amelyek egyáltalában nem kedvezőlenek a szovjetre nézve. Ezzel szemben Ossendowsky, aki „Állatok, emberek és istenek“ címmel írt könyvet utjáról, élesen állást foglal a kommunista kísérletezés ellen és azt állítja, hogy a bolsevikiek üldözése elől menekülnie kellett oroszországból. A nyugati sajtóban hosszas vita indult meg erre a két utazó és kritikusai között, amelynek az lett volna a célja, hogy megállapítsák, melyiknek van igaza. A vita nem produkált semmiféle tárgyilagos eredményt.

Ossendowsky nemrég új könyvvel jelentkezett. Ezúttal „Ázsiai titkok és ázsiai emberek“ címmel azokat a régebbi kutatásait beszéli el, amelyeket egészen fiatal korában, még a világháború előtt végzett mint asszisztens egy német egyetemi tanár mellett az Amur vidékén. Kétségtelen, hogy Ossendowsky igen kitűnő elbeszélő. Tudományos megállapításai mellett valóságos kis regéyákat közöl, amelyek mindvégig le tudják kötni az olvasók figyelmét. Az egyik helyen például a Szira tóól ír, amelyet egy Beggiatoa nevű bacillus megfertőzött és kipusztította belőle az életet. Ossendowsky leírja, hogy ez a bacillus már évezredek óta pusztítja a tóó egyes vízait és ez a bacillus volt az, amelyik a palesztinai Holt-tengert is megmerevitette. Benünket annál közelebről érdekel Ossendowsky megállapítása, amennyiben azt a merész állítást is megkockáztatja, hogy a Beggiatoa-bacillussal a Fekete-tenger is meg van fertőzve és nem ad tiz evet, a Fekete-tenger ugyanúgy ki fog halni, mint a Szira-tó és a Holt-tenger. A Fekete-tengerben, Ossendowsky szerint, a Krim-félszigetnél indult meg a fertőzés és a bacillusok folytonosan szaporodnak. A halak állítólag már észre is vették a veszedelmet és tömegestől menekülnek a Boszporuszon keresztül más vizekre.

Egy másik nagyon érdekes fejezete Ossendowsky könyvének az, amelyben a Goldak népfajáról ír. Ez egy előttünk teljesen ismeretlen embertörzs, amely a Jenisei folyó mentén él. Ossendowsky leírja egyik látogatását, amelyet náluk tett. Éppen akkor érkezett oda, amikor egy erdőben nagy ünnepséget tartottak. Ossendowsky hirtelen felnézett a fákra és meglepetve látta, hogy az ágakon holttestek függenek. Megmagyarázták neki, hogy náluk nem temetik el a halottakat, hanem fára akasztják és a keselyűkkel és varjakkal pusztítják el. Kísérteties színekkel festi le Ossendowsky ezt a halálerdőt, amelyben természetesen európai ember el is bírja néhány percnél tovább, a levegő annyira mérgező. Megrázkodtató az a fejezet is, amely az Amur vidékéről szól, ahol az alkohol száz és száz ezer embert ölt meg. Voltak falvak, amelynek lakosságát kivétel nélkül megölte a szesz. Ossendowsky egymásután nyitott be a házakba és mindenütt holttesteket látott. Még néhány ilyen érdekes fejezet van a könyvben, tigrisvadászat, rablókkel és gyilkosokkal való kalandok, de mindenütt találkozzunk egy-egy értékes, tudományos megállapítással és megfigyeléssel is.

A könyvnek csupán egy hibája van. Ossendowsky, aki már az első munkájával bebizonyította, hogy rendkívül súlyos elfoglaltsággal viseltetik Oroszország iránt, ezúttal sem mulasztotta el, hogy itt-ott egy-egy bombát helyezzen a sorok közé. Annál diszonzansabb ez, amennyiben tudjuk, hogy Ossendowskynak ez a könyve még abban az időben íródott, amikor kommunizmusnak híre, hamva se volt. Ezek a mesterkéltségek és erőszakos beszuírások mintha megrendelésre írdtak volna. Ne felejtsük el ugyanis, hogy Ossendowsky azt a lenyűgöző polgárságot képviseli, amelyik Oroszországban már évszázadok óta a legfélelmetesebb szomszédját és ellenségét látja.

Ossendowsky új könyve szintén a Franklin-Társulatnál jelent meg és kapható az Uj Kelet könyvosztályán.

AZ ERDELYI MAGYAR IRODALOM BIBLIOGRAFIÁJA. Írta dr. György Lajos. Hetvenegy oldalon sorakoztatja egymás mellé dr. György Lajos az erdélyi irodalomnak ez a legjobb ismerője és legteljesebb bibliográfusa mindazokat a termékeket, amelyek az új impérium óta Erdélyben napvilágra kerültek. Ebből látjuk, hogy 1919-től 1924-ig Erdélyben 124 versekötet, 44 szindarab, 184 szépprózai munka jelent meg, 196 szaktudományi mű, 244 tankönyv, 70 vallási irodalomban tartozó munka, 39 jogi könyv és 165 egyéb irodalmi termék. Dr. György bevezető sorában elmondja, hogy önmagunknak és a jövőnek tartozó kötelességből végezte ezt a derekas munkát, hogy a szellemi termékeket megmentse az esetleges elkallódástól.

KORUNK. (Dienes László folyóirata.) Dienes László dr., a kiváló gondolkodó és publicista szerkesztésében új folyóirat jelent meg „Korunk“ címmel, mely az Erdélyben eddig megjelent folyóiratoktól egy célkitűzés, mint tényleges program tekintetében lényegesen eltér. A „Korunk“ nem politikai, nem irodalmi, nem is szociológiai folyóirat, talán legáltalában világnézeti szemlének lehetne elnevezni. A beszőntömben maga az illusztris szerkesztő is megállapítja, hogy folyóiratának egy egyszerű világkép kialakítása a célja. Az első szám tanulmányai közül Czako Ambró dr. a kereszténységnek a művészetekhez, társadalomhoz, politikához való viszonyáról írott értekezése emelkedik ki magasan, szempontjai érdekessége, élelensége révén. Hamburg József dr. mélyen szántó, egy részlet-meglatásainál, mint egyetemes konkluziójában is értékes tanulmányt írt a cionizmusról „A cionizmus az emberiség mérlegén“ címmel. Nagy szolgálatot tett olvasói számára a szerkesztő azzal, hogy Dosz-

tojevszkynek „A nevetséges ember álma“ című novelláját magyar fordításban lekötölte, mely a nagy író világnézetét legmegdöbbentőbb művészetével, nyugtalanító és frappáns írásművészetével adja vissza. Beder Sándor Kelet-Európa gazdasági problémáiról, Turnovszky Sándor a román választójogi törvényjavaslat és a proporcionalitásról írt érdekes tanulmányt. A szemle-rovatban Jászi Oszkár és Luna-csarszkij érdekesítő írásait közli, ezenfelül számos nagyértékű könyvszemle teszi változatossá a gazdag tartalmu folyóiratot. A „Korunk“ Erdély sekélyes szellemi kultúrájában egészen új lépést jelent s fenmaradása, vagy s bukása feltétlen értékmérője lesz az iteni magyarnyelvű kultúrának és szellemi érdeklődésnek.

A „NOAR“ UJ SZÁMA. Az Uj Kelet ifjusági folyóirata: a „Noar“ az eddiginél is előkelőbb külsőben, fokozottan érdekes tartalommal és nívóval jelent meg. Címlelapján Rahel Szalit-nak, a kiváló zsidó grafikusnak rajzát közli s a folyóirat belső oldalán is izelítőt ad ebből a különös és nyugtalanítóan érdekes művészetből. Szabó Imre „Egy emlék“ címen írt melegbangu emlékeztést az elhunyt szigeti főrabiról. Méth Ferenc „Sabbath cselédei“ címen közöl hangulatos írást. Giszkalay János folytatja „A zsidóság szociológiája“ című tanulmányát. Verseket Halmágyi Mária, Salamon László, Kugel István és Langer Sándor írtak. Ezenkívül számos más érdekes tanulmány, beszámoló, könyvszemle tarkítja a nívós folyóiratot.

KÖNYVUJDONSÁGOK! Dekobra: A hálókocsik anyaga 220.—. Csillag: Zsidó anekdoták 200.—. Morris Rosenfeld: A nyomor dalai 150.—. Upton Sinclair: Az ács fiának hívnak engem 150.—. Ady könyv 220.—. Wells: Az istenek eledele 150.—. Az Uj Kelet könyvosztályában.

Tovább tart a lej lemorzsolódása

Erősen emelkednek a külföldi fizetőeszközök

(Cluj Kolozsvár, február 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetközi pénzücsanak ismét meg van a maga nagy eseménye. A román valuta a zürichi tőzsdén jegyzett összes pénzértékek közül, a francia frankot kivéve, talán az egyedüli, amely nem tud egy fix értékponton megállapodni.

Néhány nappal ezelőtt közöltük az egyik nagy magyar közgazdasági lap híradását a lej nemzetközi helyzetéről, amelyből kitűnt, hogy a pénzpiacokon általában az a nézet alakult ki, hogy

a lej belföldi vásárló értéke nem áll arányban a külföldi jegyzéssel és úgy Zürichben, mint a többi országok pénzpiacain a lejt erősen értékén alól jegyzik.

Magától értetődő tehát, hogy a folytonos árhullámszásnak, amely az utóbbi időben annyira bizonytalanná tette a belföldi gazdasági helyzetet is, — meg kell szünnie, erre engedett következtetni az is, hogy a külföldi pénzpiacokon megszűnt a lej devalválására irányuló spekuláció és mindenütt erős javuló tendenciát láttak a román valutában.

E kedvező jelenségekkel szemben most váratlanul az történt, hogy a lej Zürichben a tegnapi 222 50 es jegyzés után, — amely az előbbi jegyzéssel szemben is már 2 és fél pontos esést jelentett — 119 50 re esett. Ez az esés nem érte váratlanul a belföldi pénzpiacot, sőt ellenkezőleg, inkább azt lehetne mondani, hogy a belföldi piac előkészítője volt az újabb külföldi lejésésnek. Már néhány nappal ezelőtt ugyanis,

amikor Zürichben 225-tel jegyezték a lejt, paritásban, a belföldön a román valuta értékét csupán 218 centimre értékelték

és ehhez az értékhez igazodtak az összes külföldi devizák árfolyamai is. Ugyanez a helyzet ma is, amikor a zürichi 219 50 centimes jegyzésével szemben a lejt belföldi paritásában csak 215 centimre értékeli.

Munkatársunknak alkalmá volt több pénzügyi szaktekintéllyel beszélgetést folytatni a román valuta legújabb helyzetéről és főleg azt igyekeztünk megérteni, hogy mi idézte elő a lej újabb lemorzsolódását és általában mik azok az okok, amelyek nem engedik, hogy a lej árfolyama egy fix értékponton megállapodjon.

A kapott különböző felvilágosításokból általában azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a folyton csökkenő románexport igen súlyosan érinti a belföldi pénzpiacot, mert

az export csökkenése folytán hiányzik az az erőforrás, amely a belföldi piac deviza-szükségletét kitudná elégíteni.

Természetes, hogy a devizakészlet csökkenése élénk keresletet idéz elő a külföldi fizetőeszközök iránt és így azok, akiknek külföldi tartozásuk van, a devizákat a paritásnál magasabb árfolyamokon is kénytelenek beszerezni.

Az egyik kolozsvári nagy pénzintézet vezetője erre vonatkozóan megjegyezte, hogy különösen a gabona, tojás és marhaexport állandó csökkenése folytán egyre kevesebb külföldi deviza jön az országba.

— Ezelőtt — mondotta a bankigazgató — naponta átlag 8—10 exportőr fordult meg bankunknál, akik különféle devizákat ajánlottak fel eladásra. Az utóbbi időben néhány napok is elteltnek anélkül, hogy egy exportőr is valutát, vagy devizát kínálta eladásra.

A forgalom a belföldi pénzpiacra az egyre emelkedő devizaárfolyamok dacára csak igen mérsékelt. A kínálat ugyszólván teljes tartózkodást mutat a nagy kereslettel szemben. A kereslet főleg pénzintézetek részéről történik és mint hírlik, a vásárlásokkal a Banca Nationala megbizásából eszközlik, ami természetesen erősen hozzájárul ahhoz, hogy a belföldi piacon és ennek alapján a külföldi pénzpiacokon is a lejnek a helyzetét rosszabbá tegye.

Transsylvania Ernyőáruház

Cluj, Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-utca) 17. szám alatt március elsőjén megnyílik.

Saját gyártmányu ernyőkülönlegességek, Clujon eddig még nem ismert olcsó árakon.

Speciális ernyőáruház

Behuzások és mindennemű javítások pontosan és olcsón eszközölköttek

James Izrael

1848—1926

Röviden jelentettük, hogy James Izrael, a világhírű berlini zsidó sebész, aki több európai uralkodó életét mentette meg és legutóbb Leninén hajtott végre operációt, hetvennyolc éves korában megbalt. A kiváló sebészről egyik személyes ismerőse, dr. Ráskay Dezső, budapesti egyetemi magántanár most a következő méltatást írja:

1924. októberében találkoztam egy berlini kongresszus alkalmával Izraellel. Testhezállok kabátjában, amely csodálatosan egyenes és karcsú alakját némi szándékossággal juttatta különös módon érvényre, uietett a kongresszus helyiségébe oly gyors és katonás léptekkel, hogy alig tudtam utólrni. Üdvözölve, rögtön megismert és csodás emlékezőtehetséggel idézett vissza régebbi együttlétünkre vonatkozó részleteket.

Katonás magatartása, hosszú fehér szakáll, rendkívül jellegzetes és érdekes feje sohasem hiányzott valamelyes tudományos összejövetelről, amelyet a német sebészi és a német urológiai társaság rendezett. Előadása, referatuma vagy csak valamely témához való hozzászólása is egészen sajátos hatást váltott ki azokban a testületekben is, amelyek a modern német sebészet annyi világhírű nagyságát egyesítették és amelyekben pozícióját nem minden küzdelem nélkül és sok személyes ellenkezés mellett építette fel a vitathatlan világteljesítmény magasságára.

A régi Langenbeck-féle sebészeti iskolából került ki, amelyből a német sebészet legnagyobb generációja indult utjára, Esmarch, Volkmann, Billroth, Kocher, Czerny, Bramann, Bergmann, hogy néhány nevet említsek.

Az 1870—71. évi német—francia háborúban való tevékenykedése és emlékei vonzották a sebészet felé és elég fiatal korban nyerve el a berlini zsidó-kórház sebészorvosi állást, igen nagy és széleskörű sebészi gyakorlatra tett szert, egy régi kórházi osztályt teljesen klinikailag építve ki. Neve már akkor, bár tudományos dolgozatai által jócsengésűvé vált, még nem terjedt a német határokon túl.

A 70 es években Gusztáv Simon az első vese-kiirtást, majd gyors egymásutánban a lipcsei Wagner, Bécsben Billroth, Heidelbergben Czerny. Az általuk elért váratlan jó eredmények a sebészek figyelmét a sebészetnek mindaddig, rossz eredményeinél fogva elhanyagolt területére vonzotta és így a fiatal Izrael is, nagy ambícióval és bámulatos rendszeres munkával kezdett a vesesebészet bonyolult és akkortájt rendkívül nehéz diagnosztikájával foglalkozni.

1901-ben megjelent „A vesemegbetegedések sebészeti klinikája” című nagy munkájában 1884-től 1900-ig terjedő, tehát 16 év tapasztalatait foglalja össze. Ezek a tapasztalatok teljesen egyéni jellegűek, a vesesebészetnek minden területére kiterjedő vonatkozásaikban majdnem páratlanoknak mondhatók. Biztos alapját adták meg a vesesebészet további fejlődésének, amely ép e munka befejezésével forradalmi átalakulást ért el. Izrael hihetetlen ésselműséggel, csodás találékonysággal építette ki a sebészi vesemegbetegedések klinikáját, a vizsgálatoknak, megfigyeléseknek csodás precizitásával, ezernyi új fogásnak megalkotásával. Sebészi nagy készsége, virtuóz manualitása pedig új eljárásokkal, amelyek elsősorban a vese célszerű feltáráására, a vesemedence műtéteire, az uretereknek hashártyán kívüli szabadrahelyezésére vonatkoznak, gazdagította a vesék műttétanát, valóságos klasszikus módon. A hólyagtükrözés feltalálása, majd ez egyes vesék váladékának elkülönített felfogása az ureterkatheterizmus útján, a beteg vesének így könnyű módon való megállapítása, amely azelőtt az orvosi diagnosztika legmisztikusabb része volt, majd az ép vese funkcionális teljesítő képességének meghatározására szolgáló eljárások, a Röntgen átsugárzás oly lendületet adtak a vesesebészetnek, amely a modern urológiának megteremtését alig egy évtized alatt hozta létre.

Az a nagy forradalmi változás, ép Izrael föntemlített munkájának megjelenésével kezdett kibontakozni. Izrael zsenialitása nagy alkalmazkodó képessége mellett szól, hogy egészen rövid ideig tartó aggodalmait és idegenkedését csakhamar leküzdve, teljes egészében kapcsolta be nagy klinikai tapasztalataiba a modern urológia vizsgálati lehetőségeit.

Igy maradt mindvégig maga is modern. Bécsben 1911-ben tartott előadásában a vesetuberkulózis miatti vesekiirtások végső eredményeiről egy ifjú lelkesedéssel ismeri el szakmánk óriási haladását és minden rezignáció nélkül kapcsolja bele élete nagy tudományos munkáját, megfigyeléseinek finom szubtilitásait a vizsgálati technika leegyszerűsítő módszereibe és azok könnyebben elérhető eredményeibe.

Életének munkáját mintegy betetőzte mult évben fiával együtt, a vese és ureter sebészetéről kiadott tankönyve. Az egész munka elrendezése, az általa megírt fejezetek klasszikus tökélye, a

Ébhalál pusztít a lengyelországi zsidók között

Brzessinben apátia vett erőt a lakosságon. A kormány nem tartotta be a zsidó képviselőknek tett ígéreteit

(Varsó, február 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) J. Singer zsidó író, aki a közelmúltban körutat tett Lodz környékén, visszaérkezve bejelentette a zsidó írók és újságírók egyesületének, hogy körutján a legnagyobb nyomort és kétségbeesést tapasztalta a zsidó lakosság között. Valamennyi városban, ahol megfordult, a zsidó élet teljesen a tönk szélén áll. Különösen borzalmas benyomásokat szerzett a Lodz mellett fekvő Brzessin városkában. Itt a világháború előtt kétezer zsidó szabó élt, akik közül ma már csak ezerkétszáz van és ezek is teljesen munkanélkül állanak és családjaik éheznek. Brzessinben alig van zsidó ház, amelyben fűtenek. Az iskolatanító elmesélte Singernek, hogy az órák alatt a zsidó gyermekek az éhségtől elájulnak. Singer felkereste néhány munkanélkülinek a lakását és megdöbbenve látta, hogy hozzátartozók az ágyban fekszenek. Testük az éhségtől feldagadt. Egyes helyeken már éhtufusz is előfordult és attól tartanak, hogy ez járvánnyá fajul. A lakosság apatikus állapotban és remény nélkül él. Singer felhívta hallgatóit, ne hagyjanak egy napot sem elmúlni, küldjenek azonnal élelmiszereket és ruhákat Brzessinbe, mert minden nap újabb áldozatokat jelent.

A lengyelországi zsidó nyomornak nagyrész-

ben a kormány az oka, amely az utóbbi időben, a zsidó parlamenti klubnak tett ígéretei ellenére, a legkíméletlenebb magatartást tanúsítja a zsidósággal szemben. A keletlengyelországi városokban például megölték a zsidó lakosoknak, hogy Oroszországgal bármiféle hátforgalmat lebonyolítsanak. A zsidó cégek erre vonatkozó kérvényeit kivétel nélkül elutasították, ezzel szemben a keresztényeknek napról-napra adják ki a koncessziókat. Ugyancsak elvette a kormány a zsidóktól a trafikengedélyeket és elbocsátotta állásukból a dohánygyárak zsidó munkásait is. Grodnoban és Bialistokban, ahol régebben kétezer zsidó dolgozott a dohánygyárakban, alig maradt meg nyolcszáz az állásában. A nyomorra és kétségbeesésre legjellemzőbb az a jelentés, amelyet a Zsidó Távirati Iroda közöl a keleti határvidékekről és amely arról szól, hogy a zsidó lakosság elállt a szokásos hitközségi választásoktól, mert nem képes a kultuszadót megfizetni. A kormány rosszindulatát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy rosszszéven vették, hogy a zsidóság segítségért fordult Amerikához. A kormány azzal érvel, hogyha Amerika kölcsönt ad, akkor azt a dolgozó lengyeleknek adja, ne az éhező zsidóknak.

Zangwill propagálja a Krim-kolonizációt

Angliában is mozgalom indult meg az oroszországi telepítés érdekében

(Cluj-Kolozsvár, február 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több ízben megírtuk, hogy Szovjet-oroszország a saját zsidó problémáját a zsidó Krimben való letelepülésével akarja megoldani. A zsidóság az orosz forradalom óta itt egymásután éli át a legborzalmasabb válságokat. Magában a szovjet-rendszerben egyre másra váltakoznak a különböző gazdasági kurzusok, amelyek legközelebből éppen azt a réteget érintik, amely egykor az országban a kereskedelmet és a közvetítés szerepét töltötte be. Az orosz forradalom első jelszavai közé tartozott, hogy a kereskedelmet állami monopóliumba vették, de nem úgy, hogy egyúttal a kereskedőket kenyérhez is juttatták volna. Rengeteg zsidó egzisztencia került a utcára minden kereset nélkül, mert a szovjet, amelynek forradalmi elve volt mindenkit munkához és keresethez juttatni, ezt az elvét a zsidósággal szemben sehogysem érvényesítette.

Kereskedelmi foglalkozás mellett felnőtt emberek más szakmai képzettség híján kénytelenek voltak a legdurvább munkát elvégezni. Később ismét enyhítéseket léptettek életbe, újra utat nyitottak a szabadkereskedelem számára és a zsidóság egy része visszatérhetett régi foglalkozásához. Azonban ekkor már nem volt mivel kereskedniük. A szovjet-közvélemény népeinek legszánalmasabb emberei lettek a zsidók, akik számára nem adtak módot, hogy valahová beilleszkedjenek. A szovjetkormány maga is belátta, hogy ezt az elemet nem engedheti elpusztulni és a zsidók számára a Krimben való letelepülést ajánlotta. Több zsidó nemzeti kulturális alapon szervezkedett kolónia máris működik a Krimben.

E letelepüléssel szemben azonban cionista körök ezideig a legteljesebb fontattással viselkedtek. „Mégis a merev álláspont mintha enyhült volna. Erre vall Zangwillnak egy Londonban megtartott beszéde, amelyben a kiváló író a legteljesebb határozottsággal követeli a zsidó közvéleménytől, hogy

kísérje figyelemmel a Krim-letelepülés mozgalmát és támogassa azt.

Zangwill beszéde

Izrael Zangwill szellemes beszédben foglalt állást a krim-letelepülés mellett.

— Minden reggel — mondotta — olvasom a Zsidó Távirati Ügynökség jelentéseit és ilyen módon összeköttetést tartok fenn a zsidó étellel. Nemelykor, mintha Jeremiás siralmait olvasnám, úgy hatnak rám ezek a jelentések, mindenféle a világon zsidó nyomor és zsidó elnyomatás! Egyetlen ut vezet a menekülés felé, az, amelyet Herzl Tivadar mutatott nekünk: az ut a saját földünkhöz.

— Tizenhatmillió zsidó él a világon. Palesztina azonban s-jnos nem elég nagy a lam ahhoz, hogy az összes zsidókat befogadja. Igaz ugyan, hogy Palesztina a zsidóság számára egy sémita Svajcort képezhet, de az orosz kormány rengeteg földet ajánlott fel a zsidóság letelepülésére és ezzel mindenesetre többet tett értünk, mint az angol kormány, mely mindezeig a palesztinai paragon heverő állami földekből egyetlen sávot nem juttatott nekünk. És kérdelem önöket, hogyan lehetséges egy országot ujjaépíteni föld nélkül. Nem lehet minden darab földet pénzen megvásárolni. Az argentinai kolonizációból a zsidóság sokat tanulhatott. Ez a letelepülés nem volt koncentrikus, azért nem tudott benne gyökeret verni a zsidó eszméiség. Az oroszországi kolonizációnál azonban ügyelni kell arra, hogy a település központosított és telítve legyen zsidó szellemmel.

Zongorák

gyári lerakata, gyári áron részletre is. **Sternberg**, — Oradea-Mare, Bulev. Regele Ferdinand

Szövőgyárak figyelmébe! Festünk bármilyen gyopju, műselyem és pamut fonalat, színtartóan, bármilyen színre.

„Kristály” kolmefestő vegytisztító és gőzmosógár

Cluj. Telefon 500

Az orosz és nincs több a maga kö alakulás a publicisztika eszmecsere nem mer hoz, talán mindenki tarthatja propagand radalomról pártokon színpadra, rett már s szerű műf tarthat igé színpadi r bele és ap szetős zene muzsika m a szerző a dub tokat többet, ug Etz tapaszt mértékben Szirmai op A dara főhercegnő sekor Uliri gyílnék ő hadihajóján Keresztély hercegnőt, gondolkodni ségűl veszi, felesleg s n sarjával há tüneményes den mozdul szerint el k mégsem ve tudott meg ségi palota valóhoz, Te hajójának p cekekben, ami tanni. A főh a forradalom hetett volna az ügyet e főhercegassz megszerettél ciónk súlyosk válása, ha és katonai lezték. Nem véletlenül s sem királyi lemondani Azonban a késen kiegy megmántóje király pedig kis táncosnó gyl grófnó Az előad Karacsonyi nagyvonalus annyi méltó lyik királyd lettek volna vitte, Nemén ben, Csupa t megejtő ter színpadról m között Ihsz val és a kité Jenő mutató László Ando kréten és szí Mihályffy I val járultak bizonyára m

Alexandra

(Operett 3 felvonásban. Szövegét írta Martos Ferenc. Zenéjét szerzette Szirmai Albert. Bemutatták a kolozsvári Magyar Színházban 1926 február 23-án)

Az orosz forradalom világtörténelmi élmény volt és nincs történelmi megmozdulás, amely ne kívánna a maga költői és írói letükröződését. A nagy átalakulás azonban Európa keletén eddig csak a publicisztikában talált hangot és világnézetit eszmecsérelt, a művészetek nem tudtak, vagy nem mertek hozzányulni az orosz felforduláshoz, talán időbeli közelsége miatt, talán mert mindenki félt, hogy e probléma körül nem tarthatja meg objektivitását és beleeshet a propaganda ingoványába. Dráma az orosz forradalmról, olyan, amelynek irodalmi, vagyis partokon felüli értéke lett volna, nem került színpadra, azonban a könnyebb műfaj, az operett már sikerrel foglalkozott vele és ami ilyen-szerű műfaj színpadra kerül e tárgyról, már témájánál és háttérével fogva is érdeklődésre tarthat igényt. Ha még hozzá ügyes kezek színpadi rutinnal csinálják, ha ötlettel visznek bele és aprólékoságaiban eredetiséget, ha tetszetős zenét aláfestéssel tarkítják, ha a pattogó muzsika mellé pergő cselekmény szegődik, ha a szerző a szentimentalizmus mellé ötletes fordulatokat biggyeszt, az érdeklődésnél feltétlenül többet, ugynevezett slágeres sikert érhet el. Ezt tapasztalunk az Orlovaál és fokozottabb mértékben a tegnapi este előadott Martos-Szirmai operettben, az Alexandraban.

A darab arról szól, hogy Alexandra orosz főhercegnő a pétervári orosz forradalom kitörésekor Illiria követségi pilótájába menekül. Itt gyűlnek össze mindazok, akik a menekülők hadihajóján el akarnak jutni Illiriába. XII. Keresztély király várja itt Alexandra nagyhercegnőt, akit feleségül szántak neki. Ugy gondolkozik: ha szép a főhercegnő, akkor feleségül veszi, ha azonban csunya, akkor igazán feleségül veszi neki egy trónfosztott dinasztia rutarszájával házasságba elegyednie. Am a hercegnő tümeményesen szép volt, szép és elbűvölő minden mozdulatában. Ezt a nőt belső parancsok szerint el kellett volna feleségül vennie, de mégsem vehette el, mert Alexandra csak úgy tudott megmenekülni, hogy az illiriai követségi pilótában férjhez ment egy illir alattvalóhoz, Torelli kapitányhoz, a menekülők hadihajójának parancsnokához éppen azokban a percekben, amikor a forradalmárok le akarták tartóztatni. A főhercegnőt így lehetett csak megmenteni a forradalom dühe elől. Hiszen könnyen el lehetett volna intézni Illiria törvénye szerint is az ügyet egy gyors válással, ám Alexandra főhercegnő és Torelli kapitány annyira megszerették egymást, hogy a válást komplikációk súlyosbították. A kapitány beleegyezett a válásba, ha azive mást is diktált, de fejelemet és katonai állása királyi iránti hűségére kötelezték. Nem úgy Alexandra, aki megszerette vélemlenül szerzett férjét és nem volt hajlandó sem királyi parancsra, sem királyi koronáért lemondani az egyszerű hajóparancsnokról. Azonban a harmadik felvonásban minden békésen kiegyenlítődik. A főhercegnő és élete megmentője egymáséi maradhatnak, a fiatal király pedig egy csinos és temperamentumos kis táncosnóval barátkozik össze, aki mint lengyel grófnő tudott megmenekülni a hajón.

Az előadás minden dicsőretet megérdemel. Karácsonyi Ili játszotta a címszerepet olyan nagyvonalúsággal, olyan pazar fejedelmiséggel, annyi méltósággal és szépséggel, hogy bármely királydrámában is nagy művészi sikerei lettek volna. A másik szereplő, aki a darabot vitte, Neményi Lili volt a kis kokott szerepben. Csupa temperamentum, csupa humor, csupa megejtő természetesség és kedvesség áradt a színpadról minden jelenésekor. A férfiszereplők között Ihsz Aladár tánt ki pompás torzításával és a kitéző Leóvey Leó, aki mellett Deésy Jenő mutatott komoly művészi kvalitásokat. László Andor játszotta Torelli kapitányt diszkrétén és szimpatikusan. Cselle Lajos, Réthely, Mihályffy László, Izsó Miklós is sok ambícióval járultak hozzá az est sikeréhez. Az operett bizonyára még sok telt házat fog csinálni. (sz. i.)

Még nem dőlt el a temesvári és nagyváradi petíciók sorsa

Élénken kommentálják Constantinescu miniszter nyilatkozatát. Fényképes igazolványokat fognak kapni a választók

(Cluj-Kolozsvár, február 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A községi választások epilogsaként a politikai pártok vezetői valóságos nyilatkozat-esszével árasztják el a fővárosi lapok hasábjait, amelyekben arra az évek óta folyton sürgetőbb kérdésre igyekeznek feleletet adni, hogy mikor távozik a kormány. A nyilatkozatok közül kétségtelenül Constantinescu miniszter kijelentései esnek a legsúlyosabban latba, mert a liberális rezsim óta minden politikai válság megoldásának kulcsa a földmivelésügyi miniszter kezében van.

Constantinescu miniszter, a kormány jó öreg nagybácsija, minden politikai intrikusok doyenje eddig ügyes sakkhúzással minden nekilendülő ellenzéki obstrukciót derékban roppantott ketté és az ellenzéki front egyesülésének megakadályozásával minden válságos esetben újra és újra megszárdította a kormány helyzetét. Ez a kiváló válság-szakértő most is éber és sürü nyilatkozatokkal hallatja véleményét a legaktuálisabb problémáról. Bizonyos gyanakodó meglepetést kelt a közvéleményben, hogy míg eddig minden egyes nyilatkozatában kategórikusan azt jelentette ki, hogy „a liberális kormány pedig csak akkor távozik, ha akar,“ addig legújabb nyilatkozataiban félre nem érthetően arra céloz, hogy a kormány rudját rövidesen a parasztpárt fogja kezébe venni.

A gyanus csak az, hogy Constantinescu miniszter erősen kihangsúlyozza, hogy csak a parasztpárt, illetőleg az összes ellenzéki pártok közül a parasztpárt egyedül kerül uralomra. Kézenfekvő az a feltevés, hogy ez a nyilatkozat konkolyt van szánva, hogy a parasztpárti tömegek túlságosan elbizva magukat, elhídegljenek a nemzeti pártól. Az ellenzéki pártok vezetői, akik komolyan készülnek a kormány átvételére, ez egyszer meddőnek tartják Constantinescu erőfeszítéseit.

Mai jelentéseinket itt adjuk:

Újabb nyilatkozatok a politikai ankélen

Tegnap számunkban közöltük, hogy az egyik bukaresti lap körkérdezt intézett a vezető román politikusokhoz a kormányutódlás kérdésében. Ma a következő politikusok nyilatkoztak:

Vajda Sándor: Nem hiszem, hogy Bratianu Jonel uralmának meghosszabbítását kérje. A kormányalakításra megbízást egyedül az uralkodó adhat. A kollaborálásra nézve a legjobb reményeink lehetnek. Hivatalnokkormányt nem tudok elképzelni.

Averescu tábornok: Ha Bratianu Jonel el tudja képzelni azt, hogy a jelenlegi körülmények között is kérheti uralmának meghosszabbítását, úgy én is hiszek abban (?) A többi kérdésre vonatkozólag nem adhatok választ.

Goga Octavian: Valószínű, hogy Bratianu Jonel meghosszabbítja uralmát. A nemzeti párt és a parasztpárt nem kerülhetnek kormányra, mert ha 4 év alatt folytatott tárgyalások során nem tudtak megegyezni, a kormányzásnál eo ipso nem egyezhetnek meg. Az Averescu párt egyedül hivatott a kormányzás átvételére. Hivatalnokkormányt kizárnak tartom.

Pap Halippa: Bratianu Jonel intelligens ember és így nem hiszem, hogy két választási kudarc után is arcpurulás nélkül kérhetné az uralkodótól további megbízatását kormányzásra. A holnapi kormányt az uralkodó van hivatva kinevezni, azt azonban, hogy hivatalnokkormány vegye át az ország vezetését, abszurdumnak tartom.

A temesvári petíció

Temesvárról jelentik: A liberális párt benyújtotta petícióját a községi választások ellen. A

petíciót Cosma Aurél és Gh. Lucian polgármesteren kívül Veterani Victor dr. a Magyar Párt ottani tagozatának elnöke is aláírta. A petíció 17 megválasztott ellenzéki tagot alkalmatlannak tart a városi tanácsban való szereplésre, részben román-ellenes magatartásuk miatt, részben pedig, mert bűnügyi eljárás volt ellenük folyamatban. Az alkalmatlannak között szerepel: Muth Gáspár dr., svábság vezetője és Dumusneanu tábornok ismert nemzetipárti vezér is.

Muth Gáspár kijelentette, hogy az impérium átvétele alkalmával többiben kijelentette, hogy a békeszerződés aláírásáig Magyarország integritása elve alapján áll s valószínűleg ezzel érvelnek Veterániék, amit őt alkalmatlannak találják a városi tanácsban.

A „Viitorul“ a Temes-Torontál-megyei községi választási eredményeiről azt írta, hogy a megye sváb községei 80 százalékában a liberális lista győzött. Muth Gáspár dr. a bukaresti lapoknak statisztikát küldött be, amely szerint az egész bán-ságban az egyetlen Liebling községben győzött a hivatalos lista, mindenütt másutt az ellenzékkel kooperált sváblista lett megválasztva. Zsombolyán a szocialisták és a svábok között régóta differenciák állanak fenn s így történt meg az, hogy itt a svábok a kisebbségben maradt hivatalos lista mellett szavaztak.

Még nem semmisítették meg a nagyváradi választást

Egyik kolozsvári reggeli lap ma azt a feltűnő híradást közli, hogy a belügyminisztérium mellett működő legfőbb közigazgatási tanács a benyújtott petíció alapján a nagyváradi községi választás megsemmisítését határozta volna el azon a címen, hogy a győztes ellenzéki lista nem nyerte el az abszolút többséget. A lap feltűnő híradásával szemben bukaresti és nagyváradi szerkesztőségünkől azt az egybehangzó információt kaptuk, hogy a petíció kérdésében még nem történt döntés. A megsemmisítésről szóló hír tehát legalább is korainak mondható.

Constantinescu miniszter szerint a parasztpárt csak egyedül jöhet

Alexandru Constantinescu földmivelésügyi miniszter tegnapi kijelentése érdekes magyarázatokra ad alkalmat. A már közöltéken kívül a miniszter még a következőket mondotta:

— A kormány nem mondhatja meg, hogy mikor távozik helyéről és azt sem, hogy ki lesz az utódja. Annyit azonban, hogy a kormányzati felelősséget csak a parasztpárt veheti át, már mostan bizonyossá vesz. Hogy aztán a parasztpárt saját felelőssége mellett a tárcából a többi pártoknak is juttat, az tisztán az ő ügye. A felelősség azonban csak az övé lehet egyedül.

Constantinescu Alexandru miniszter lakásán egyébként értekezlet volt a választójogi javaslat előkészítése ügyében. Számos radikális intézkedést határoztak el. Így felveszik a javaslatba, hogy a törvényhatósági városok a megyéktől függetlenül választanak képviselőt. Technikai szempontból is lényeges változásokat eszközölnek, így az eddigi választói igazolványokat fényképekkel fogják kicserélni, hogy a visszaéléseket megakadályozzák.

Ki lesz Kolozsvár polgármestere

Az „Universul“ írja, hogy Kolozsvár új polgármestere a nemzeti pártnak a városi tanácsba bejutott tagjai közül fog kikerülni. A lap a legmegbízhatóbb forrásból nyert értesülése alapján közli, hogy a polgármesteri szék birtoklásának kérdése a listavezető dr. Socol Aurél és dr. Valentin Porutiu között fog eldőlni, akik a városi tanácsban többséget képező ellenzéki tanácsotok bizalmát bírják.

— Éhségstrájk a krakói fegyházban. Krakóból jelentik: Az itteni börtönökben a politikai foglyok éhségstrájkot kezdtek. A strájk oka az, hogy a napokban eltemették egyik társukat, akiről a foglyok azt állítják, hogy nem természetes halállal mult ki.

MELODION ?

Ócskából új ruhája lesz, ha Czinknél festet, tisztított.

1926 február 25

segnek, itélőképesség-
etnek oly dokumen-
emlékét állítják nagy
Óriási hírnevére az
erlinbe betegeket és
agánszanatóriumát. A
trónörökös is beteget
ltott hosszabb időt a
giai sebészet ma'd
ig halával és tiszte-
sterére és tartja fenn
vét, mint egyik leg-

Között tartotta be

ely az utóbbi idő-
bnak tett ígéretei
magatartást tanu-
A keletlengyelor-
egültötték a zsidó
ggal bármiféle ha-
A zsidó cégek
kivétel nélkül el-
a keresztények-
ki a koncesszió-
kormány a zsi-
s elbocsátotta állá-
ó munkásait is.
hol régebben két-
nygyárakban, alig
állításában. A nyo-
ellemzőbb az a je-
rati Iroda közli a
ly arról szól, hogy
okos hitközségi
es a kultuszadót
ndulatát mi sem
hogy rossznéven
egységért fordult
zal érvel, hogyha
azt a dolgozó lea-
zsidóknak.

Nizációt érdeklében

lepülés mozgalmát

Zangwill beszéde

szédben foglalt ál-

otta — olvasom a
éseit és ilyen mó-
zsidó élettel. Né-
ait olvasnám, ugy
mindenfelé a világon
s! Egyetlen ut ve-
et Herzl Tivadar
t földünkhez.

a világon. Palesz
na vagy a lam ahhoz,
lja. Igaz ugyan,
zámára egy sémita
kormány rengeteg
településére és ez-
érettünk, mint az
ideig a paleszti-
ldékből egyetlen
és kérdem önöket,
ot ujjáépíteni föld
arab földet pénzen
onizációból a zsi
település nem volt
t benne gyökeret
szorzági kolonizá-
hogy a település
yzen zsidó szel-

arakata, gyári ár-
letre is. Storn-
— Oradea-Mare,
Regele Ferdinand

Telefon
500

ZSIDÓ KÖZÉLET

Az ifjuság a Keren Kajemetért

Az erdélyi cionista ifjusági szervezetek a következő felhívással fordulnak purim alkalmából a cionista ifjusághoz:

A Keren Kajemet, a mi nemzeti földvársló alapunk, amely a zsidóság munkájának segítségével a palesztinai föld nacionalizálásának legfőbb faktora, szinte teljesen reánk, zsidó ifjuságra van bízva.

A Keren Kajemet helyzete ma különösen nehéz. A jeruzsálemi direktorium — látva, hogy a föld ára napról-napra tetemesen drágul, bízva a Keren Kajemet munkatársai-ban, nagyobb földvásárlásokba bocsátkozott. És kiadta a jelszót: 5686-ban az egész világon meg kell duplázni az előző évi kontingenst.

Mi, cionista ifjuság is vállaltuk, hogy Erdélyben a tavalyi összeg kétszeresét, 6000.000 lejt küldünk a súlyos gazdasági krízissel küzdő Erec Jiszraélünknek. Az évből eltelt 5 hónap és a megkettőzött kontingens felhozására az eddig begyűlt összegeket számítva alapul, alig volna remény. Csak az ifjuság értheti meg, hogy mit jelent egy országrész cionista szervezetének adott szava!

A legközelebbi napokban meg kell mutatnia a cionista ifjuságnak, hogy ki akarják és ki tudják köszölni a csorbát és fel fogják hozni purimkor azt az összeget, amely biztosítja a megduplázott kontingenst. Az ifjuság meg fogja mutatni az egész országban, hogy a Keren Kajemettel szemben felelősség teljes tudatában van.

A purim akció minden esztendőben a leg sikerteltebb. Ebben az esztendőben fokozottabb mértékben kell azzá lennie.

A bécsi Világkongresszus kifejezetten elhatározta, hogy ros hasanna, chanuka, purim a Keren Kajemeté. Ez a határozat minden cionistára és főleg minden cionista egyesületre kötelező. Ez nem jelenti, hogy más, mint cionista a Keren Kajemetre nem adományozhat, de azt, hogy minden cionistának ezuttal tettel és pénzzel kell bizonyítani, hogy akarja Erec Jiszraél felépítését.

Alulírott szervezetek felszólítják összes csoportjainkat, hogy a Keren Kajemet slachmónesz megváltás akciójában aktív részt vegyenek. A purimkor rendezendő összes rendezvények tiszta jövedelmét a Keren Kajemetnek kell beszolgáltatni. Felkérjük azon cionista ifjusági egyesületeket is, amelyek nem tartoznak a mi szervezeteinkbe, hogy a purimi rendezvényeik jövedelmét teljes egészében a Keren Kajemetnek adják, mert testvéri együttműködés szervezeteinken kívül álló egyesületek között csak ugy lehetséges, ha az illető egyesületek magukra nézve is kötelezőnek ismerik el a cionista konferenciák határozatait. Az egyes szervezetek a központoknak külön jelentést tartoznak küldeni a purim-akció eredményéről.

Munkára fel! Purim a Keren Kajemeté!

Slachmóneszért földet adunk a zsidó népnek!

Testvéri üdvözléssel:

Hitachdut Barisszia Hitachdut Ceiré Mizrachí
Hitachdut Aviva Hidachdut Ceivot Mizrachí
Somérparancsnokság Somraparancsnokság.

A Zsidó Árvagondozó szatmári estélye

Szatmárról jelentik: A Zsidó Árvagondozó Egyesület helyi fiókja tegnap műsoros estélyt tartott, amely erkölcsileg és anyagilag egyaránt sikerült. Az Iparosotthon diszterme ebből az alkalomból nagy és előkelő közönséggel telt meg. Giszkalay János nyitotta meg Illés próféta látomása című költeményével az estélyt, amelynek kimagasló szereplője volt még Lévy Ilonka kolozsvári énekesnő. Rubinstein, Mayerbaer és Halévy műveiből énekelt óriási hatással néhány áriát, amit meg kellett újránznia. A szatmáriak közül Feketéné H. Ella hegedűjátéka keltett mély és nagy hatást. Kiváló pontja volt még az estélynek a Hoffman-féle négyes is. Az estét Antal Márk, a Tarbut kolozsvári főigazgatójának beszéde zárta le. A

szeretetről beszélt, amit bele kell vinni az árvagyermek nevelésébe, mert enélkül nem szabad a gyermeket az élet malmába befogni. A közönség tüntető tapsal honorálta a magvas és átérzett beszédet.

A Palesztinahivatal közleményei

1. Tudomására hozzuk mindazoknak, akik a Cionista Executívától kaptak bevándorlási engedélyt (Hamlaza), hogy utlevélüket március hó 20-ika előtt vizumoztatniuk kell, mert e sorozat azontul érvényét veszíti. A vizum egy hónapig érvényes. Természetes, hogy e megszorítások a Palesztina-kormány által kiadott bevándorlási engedélyekre nem vonatkoznak (Drisákra). 2. Ismételten figyelmeztetünk mindenkit, ki ügyének elintézése végett a Palesztina-hivatalba jön, hogy hozza magával foglalkozását, továbbá Palesztinai összeköttetéseit igazoló okmányait. 3. Március hónapban 12-én

és 24-én indul a „Dacia” hajó, 17 én az „Asia” román hajó. 4. Tudomására hozzuk mindazon leányoknak, kik certifikátra várnak, ha okmányokkal tudják igazolni, hogy Palesztinában hozzátartozójuk van, aki kötelezi magát arra, hogy eltartásukról gondoskodik, akkor, ha némileg birják a héber nyelvet s testileg is alkalmasak, a Certificátot elnyerhetik.

Az egeresi zsidóság,

amely különösen az utóbbi időben egyre intenzívebben veszi ki részét a zsidó munkából, vasárnap délután a Kórach Samuné által rendezett teadélutánon ünnepelte meg Trumpeldor Józsefnek, a zsidó légiók tragikus végű parancsnoka halálának hatéves évfordulóját. Az ugy erkölcsileg, mint anyagilag kitűnően sikerült délutánon Waldner Mór, a KIB. tagja és Kasziner Rezső, az Uj Kelet munkatársa ismertették a nap jelentőségét.

A repülőgép-panama során — tengeralatjáró-panamának is nyomára jöttek

(Bucuresti-Bukarest, február 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Focker ügyben vizsgálat indult meg Hantescu tábornok ellen, aki Pincu kapitány és Anastasiode ezredes fedette volt. Azt kell megállapítani, hogy Hantescu felelős-e alantasainak cselekedeteiért. Egyébként a Focker-panamával párhuzamosan egy új panamának jöttek a nyomára. Egy magasrangú tiszt egy franciaországi cégtől 6 tengeralatjárót rendelt 1326 millió lej értékben. Ugyanezeket a tengeralatjárókat egy olaszországi ajánlat szerint darabonként 110 millió lejért lehetett volna beszerezni. A kormány első dolga az volt, hogy a rendelést stornirozta. A megrendelő főtiszt ellen pedig vizsgálat indult.

Amikor a francia császárné is hamis frankokkal fizetett

A magyarországi frankhamisításról Párisban tulságosan sokat beszélnek. Ahogy mondani szokták, ez az ügy „közbeszéd tárgya.” Legutóbb a kamara folyosóján összesereglett képviselők szintén a frankügyről beszélgettek, mire egy közülök megjegyezte, hogy nem is olyan nagy dolog az, volt már arra eset, hogy magasállású személyiségek hamis frankot hoztak forgalomba. Mindenki csodálkozva nézett a beszélőre, nem tudták, tréfál-e vagy komolyan beszél.

— Igen, igen, — erősítette — magasállású személyiségek hoztak hamis frankot forgalomba.

— És kik voltak ezek a magasállású személyiségek? — faggatták.

— Hát bizony — felelte — ezek nagy urak voltak: a francia császár és a francia császárné!

A körülállók még mindig nem tudták, hogy komolyan beszél-e kollégájuk, vagy sem. De ez a lehető legkomolyabban, dátumokat citálva, beszélt el a következőket: III. Napoleonhoz egy ízben beállított a párisi rendőrprefektus.

— Felsőg — jelentette a rendőrfőnök, — nagyarányú pénzhamisításnak jöttünk a nyomára. A gazemberek oly ügyesen hamisították az ezerfrankos bankjegyeket, hogy alig lehet őket a valóditól megkülönböztetni. Parancsoljon Felsőged megnézni őket.

A prefektus huszonöt ezerfrankost nyújtott át a császárnak s ez kíváncsian szemlélte a hamisítványokat.

— Valóban, roppant ügyesek — jelentette ki kegyes leereszkedéssel.

Ezután az íróasztalra tette a hamisítványokat s azt a reményét fejezte ki, hogy a rendőrség kíméletlenül üldözöbe veszi a hamisítványokat.

A kihallgatás befejezése után a császár kiment a dolgozószobájából s csak estefelé tért oda vissza. Azonnal észrevette, hogy az asztaláról hiányzanak az ezerfrankosok. Mielőtt a szolgálattevő adjutánsnak szólt, bement a feleségéhez, Eugénia császárnéhoz s elmondta neki az esetet.

A császárné szíve mélyéből kacagni kezdett. — Ne keresd a tolvajt — nevetett — mert

Hittközségek. G. a Bellajegyek Bolyai-nyomda rt. Marosvásárhely

én vagyok a tolvaj.

— Te? — bámult a császár.

— Igen én vagyok a bűnös, de arra kérek ne csukass le...

A császárné elmondotta, hogy délután hirtelen pénzre volt szüksége, mert bevásárolni akart menni. Amikor belépett a császár dolgozószobájába, észrevette az ezerfrankosokat, azt hitte, hogy a császár felejtette ott őket. Gyanútlanul a tárcájába gyömöszölte az ezreket, azzal a gondolattal, hogy „majd este szólni fog.”

— De hiszen a bankjegyek hamisítványok voltak! — szörnyűködött III. Napoleon.

A császárné a vállát vonogatta, azt monddta, hogy most már semmit sem lehet csinálni, mind a huszonöt darab ezrest kiadta, a kereskedők nem is vették észre, hogy hamisítványokat kaptak, nem szólaltak fel, továbbadták a hamis bankjegyeket. Még máig sem tudja senki, hova tűntek el.

.....

Egyesültek a kolozsvári autóbussz-vállalatok.

Az utóbbi évek változásai talán a legszembetűnőbbben Kolozsvár utcai forgalmát alakították át. Ez a régebben oly csendes, nyugalmas egyetemi város, ma az egyre fokozódó autóbussz-forgalom révén mindinkább egy mozgókönyv, zajos kereskedelmi centrum képét ölti magára. Ma már közel 100 autóbussz bonyolítja le a város utcai forgalmát és az autóbussz-vállalatok vezetőitől nyert információk szerint Kolozsváron naponta átlag mintegy 25 ezer ember veszi igénybe a város legtávolabb fekvő pontjait összekötő autóbusszokat. Hogy pedig mily nagyarányú szervezettség bonyolítja le a város forgalmát, arról érdekes képet nyújtanak az alábbi számok. A kolozsvári autóbussz-vállalatok mintegy kétszázötven soffört és ugyanannyi kalauznőt foglalkoztatnak. Ha ehhez még hozzászámítják a Torda, Marosvásárhely, Sámás, Bonchida, Hidalmás, Szászrégen és Alsóajra felé közlekedő autóbusszok személyzetét, akkor könnyen megállapítható, hogy ez az szervezettség mintegy kétezer ember számára biztosítja a napi megélhetést. A különböző vállalatok vezetői az elmúlt héten tartott megbeszélésükön elhatározták a Rotax, Taxico és Unite vállalatokhoz tartozó autóbusszok fuzióját. Március elsejétől kezdve Rapid néven szaladgálnak majd keresztül-kasul a városban a kolozsvári autóbusszok, ami egyuttal végét is jelenti az utóbbi időben egyre agresszívebbé váló, de a közönség számára hasznos konkurrenciának.

Purim Palesztinái! Slachmóneszért föld!
Ne legyen zsidó család, mely purimkor ne adományozna a Keren Kajemetre!

Csütörtök
Az Uj Kelet...
Mure...
tásának...
egyházi...
a tragikus...
prefektus...
rint a gyász...
órákor veszi...
ahol a holt...
many nevében...
bucsztatót...
Viktor köz...
a megyei...
subprefektus...
peres fog...
bizottság...
megyei isk...
Anastasiu...
süggyi biz...
a mezőgaz...
tanár, a me...
Basiota vá...
részről dr. P...
ben egy kö...
fölt. A holt...
kiséretében...
polgárság...
Carpinian...
Stefan fősz...
nek szóló...
elhelyezett...
kondoláci...
alprefektus...
fog...
Megé...
az első...
Bécsből...
cearnokán...
sz...
érkeztek...
nyok, szak...
tosultak...
hasonl...
még...
vetemény...
el...
chaluccso...
berek már...
ott...
két három...
vag...
mány volt...
első...
nősen, ami...
az...
A Tal-Aviv...
ban...
ten érkez...
m...
lucok u...
nylätze...
n...
ap...
kell...
friss...
állapot...
jó kelend...
egy shilling...
kapkodták...
A...
sok pénz...
eme...
sillinget...
ami...
vetemény...
való behoz...
pokban a...
chalt...
és pedig...
kerék...
hogy ezer...
sch...
tani az...
áru...
is olcsó...
mulva már...
olcs...
nek a bé...
paradicsom...
és...
március...
elején...
mint az...
Ausztr...
Elsőrang...
érkezett...
Ke...

HIREK

Az Új Kelet az egyetemeken erdélyi és bánvári napság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felolvasó szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Új Kelet cikkeinek utánnyomását csak a farró-
munkájukkal engedélyezik meg.

A mai naptár

Csütörtök

5686. Adár 11.
1926. február 25.

Muresán prefektus temetési szertartásának programja. Az illetékes társadalmi, egyházi és politikai szervezetek ma megállapították a tragikusan elhunyt Muresan Septimiu kolozsvári prefektus temetési szertartásának programját. Eszerint a gyászszertartás ma, csütörtökön délután egy órákor veszi kezdetét a vármegyeház dísztermében, ahol a holttest egyházi beszentelése után a korábbi nevében Lepadatu kultuszminiszter mond beszédet. A halogyminiszterium nevében Hodor Viktor közigazgatási vezérigazgató, a vármegye és a megyei tisztviselők nevében Simu Oktavian subprefektus, az ortodox egyház nevében Vasiu esperes fog beszélni. Az állampolgárságot megállapító bizottság részéről Micsa Pomperus táblai elnök, a megyei iskolabizottság részéről annak elnöke, Anastasiu tábornok, a vármegyei állategészségügyi bizottság részéről Tofan Pavel inspektor, a mezőgazdasági kamara részéről Ociu akadémiai tanár, a megyei egészségügyi bizottság részéről dr. Basiotu vármegyei főorvos, a megyei tanács részéről dr. P. Pateanu, végül a községek nevében egy községi bíró mond beszédet a prefektus fölött. A holttestet ezután megfelelő gyászpompával kíséretében az állomáshoz viszik, ahol a városi polgárság és a polgármesteri hivatal nevében dr. Carpinisan Miklós, a járások nevében dr. Serban Stetan főszolgabíró fog beszélni. A gyászoló családok szülői kondolációját a megyeház dísztermében elhelyezett albumba fogják bevezetni. A hivatalos kondolációkat Lepadatu kultuszminiszter és Simu alprefektus fogadják.

Megérkezett a bécsi vásárcsarnokba az első palesztinai vetemény-transzport. Bécsből jelentik: Az osztrák főváros nagy vásárcsarnokának szenzációja volt a napokban: megérkeztek a palesztinai vetemények. Háziasszonyok, szakácsnők, kereskedők, vendéglősök csoportok, hatalmas karfiolok körül, amelyekhez hasonlít még nem láttak Bécsben. A palesztinai vetemények elárulása elmondta, hogy az árut egy chalucsoport kertész-telepéről küldik. A fiatalemberek már ott tartanak, hogy naponta tudnának két három vagon szállítani Bécsbe. Ez a szállítmány volt első kísérletük az exportra, amely különösen, ami az áru minőségét illeti, teljesen sikerült. A Tel-Avivban berakott áru azonban kissé törődötten érkezett meg az osztrák fővárosba, mert a chalucok ugyilátszik még némi tisztaiban a manipuláció aprólékos csinjával. A karfiolt leveleivel kellett volna csomagolni, ebben az esetben egészen friss állapotban érkeztek volna meg. De azért így is jó kelendősége volt a karfiolnak, amelynek darabját egy schillingjével (harminc lej) valóssággal széjjelkapkodták. A szállítási költségek azonban nagyon sok pénzt emésztettek föl vagononként kétezzer szillinget, ami már majdnem lehetetlenné teszi a veteményeknek a kikötőtől messzebbre eső városokba való behozatalát. Egy trieszti hajótársaság a napokban a chalucoknak újabb szállítási ajánlatot tett, és pedig kerekén száz százalékkal olcsóbbat, úgy hogy ezer schillinggel olcsóbban fogják szállítani az áru vagonját, ami azután magát az árut is olcsóbbá fogja tenni. Tíz-tizenkét nap múlva már olcsóbb szállítási tételek mellett kerülnek a bécsi piacra karfiolon kívül a legfrissebb paradicsom és kifli alakú perzsa uborka. Ezeket március elején olyan olcsón lehet majd beszerezni, mint az Ausztriában termelteteket május havában.

Kimondták az általános diáksztrájkot

Bucuresti-Bukarest, február 24. Az ország összes egyetemeinek diákkiküldöttjei ma délután ülést tartottak a Keresztény Liga helyiségében és miután megállapították, hogy sem az egyetemi szenátus, sem a közoktatásügyi minisztérium nem teljesítette a diákság követeléseit, elhatározták, hogy kimondják az általános diáksztrájkot. A sztrájkot egyelőre csak a fővárosban kezdik meg, a többi egyetemekre nézve a szükséghez képest később határoznak.

Ami viszont azt jelenti, hogy ezeket a termelvényeket jóval olcsóbban kell majd árusítani, mint eddig. A jaffai narancsok, amelyek nagyságban, minőségben és ár tekintetében sikerrel versenyeznek az olasz áruval, legnépszerűbb déligyümölcse Bécs városának.

Mussolini súlyos operáció előtt. Rómából jelentik: Mussolini egészségi állapota ismét a legnagyobb aggodalomra ad okot. Noha ezt ismételtelen megcáfolták, mégis tény, hogy az olasz miniszterelnök kénytelen lesz igen súlyos műtétnek alávetni magát. A napokban hivatalosan megkérdezték egy hírneves külföldi sebészt, vajjon hajlandó volna-e a műtétet végrehajtani. A miniszterelnök betegsége tartós tüdővérzés. Két erős rohama már volt és attól tartanak, hogy a harmadik életveszélyes lehet.

Eljegyzés. Borgida Klárka, Id. dr. Borgida Lajos ügyvéd leánya és Kaufmann Béla Saumare jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Házasság. Palocsay Carla virágkereskedő és Nagy József tisztviselő a mai napon házasságot kötöttek.

Beleegség esetén egy évig kapnak fizetést a CFR tisztviselők. Bukarestből jelentik: A vasuti vezérigazgatóság a vasuti tisztviselők betegszabadságára vonatkozólag úgy intézkedik, hogy a tisztviselők betegségük esetén 6 hónapig teljes fizetést, a második felév végéig félfizetést kapnak. Ha betegségük az egyévi időtartamot meghaladná, a tisztviselő rendelkezési állományba kerül. Betegségének kigyógyulása után visszanyeri régi jogait és elvesztett idejét szolgálati időnek beszámítják.

Kisiklott az expressz egyik elsőosztályú kocsija. Az expresszvonatnak, amelynek ma délután kellett volna befutni a kolozsvári pályaudvarra, négyórai késése volt. A szokatlan késés oka egy Ploesti és Campina között megtörtént baleset volt. Itt ugyanis nyílt pályán a vonat egyik elsőosztályú kocsija a tengely áthévedése következtében kisiklott. A vonat személyzete még idejekorán meg tudta állítani a vonatot, úgy hogy szerencsére baleset nem történt. A megsérült kocsit egy közbeső állomásra vitték és a vonat néhány órai késéssel folytathatta útját.

Rendelkezési állományba helyeztek egy szatmári magyar bírót. Szatmárról jelentik: Schneller Károly járásbíró, a szatmári járásbírósg régi érdemes tagját, aki több évtizedes működésével közbecsülést vívott ki magának, az igazságügyminisztérium e hó 19-iki hatállyal rendelkezési állományba helyezte. Ez azt jelenti, hogy a család bíró 30 évi szolgálat után fizetés nélkül, állás nélkül maradt. Többirányú akció indult a minisztérium határozatának megváltoztatására, de a drákói szigorúságu intézkedés megváltozhatatlan. Schnellert azon a címen menesztették, mert nem bírja az állam nyelvét a kellő mértékben. És ez történt a magyarság jogainak messzemenő respektálását fogadó liberálispartii ígéretnek elhangzása után.

Hogy hagyta ott Mussolini a szocialista pártot? Annibale Francisci tanár, az olasz kormányelnök régi barátja, könyvet jelent meg ezen a címen: „A háborútól a fascizmusig”. Ebben a könyvben személyes élményeit meséli el, melyeknek központja a Vezér. Különösen érdekes az a fejezet, amelyben Mussolininek a szocializmussal való szakítását olvashatjuk: „1924 október közepén — írja Francisci — Modenából Bolognába kellett utaznom, pont azon a napon, mikor Mussolinét a szocialista pártvezetőség megidézte, hogy felelősségre vonja az „Avanti“-ban megjelent cikkei miatt. Ezekben a cikkeben Mussolini tudvalevőleg már éreztette azt a válságot, mely a történelem e borzasztó korszakában végbement lelkében. E nap estéjén nekem is beszéltem kellett a párt vezetőség néhány tagjával a bolognai szocialista újság szerkesztőségébe mentem. A szerkesztőség kis előszobájában Mussolini állt, aki mihelyt meglátott,

rámszegezte bővülő szemét és diákosan ezt kérdezte tőlem: „Hát itt vagy te marha? Biztosan a modenai tudósítás miatt jössz. Elvállalod, vagy nem?” Ezek a szavai s vidám modora arra engedtek következtetni, hogy még nem határozta el magát az „Avanti“-val és a szocialista párttal való szakítására. De ekkor szót utoljára Mussolini mint elvtárs az elvtársac. Nyomban utána beszkórt a terembe, hol a pártvezetőség ült s rendkívül izgatott, szenvedélyesen durva vita után eltávozott a szerkesztőségéből, felült a milánói vonatra s még azon az éjszakán végkép szakított az „Avanti“-val és a szocialista párttal. Aztán, írja az emlékirat szerzője, nem is láttam többé. Sokszor irtam neki, különösen, mikor sebesülten fektött a kórházban. Tudom azt is, hogy Lazzari és Bacci pár nap múlva meglátogatták őt milánói lakásában, mert értesítették, hogy nagy anyagi gondok közepette el s nem tudja ellátni családját. De Mussolini, ki éppen hegédült, derűsnek mutatkozott előttük és meglehetősen hidegen, büszkén fogadta őket.

* Értesítem a nb. hölgyközönségemet, hogy legujat divatu modellekkal Párisból hazazérkeztem. Mme Kende Uránia-palota II. emelet.

A bécsi Világkongresszus határozata a Keren Kajemetről. Most jelent meg az augusztusban megtartott cionista Világkongresszus jegyzőkönyve, mely kifejezetten meghatározza azon alkalmakat, melyeket kizárólag a Keren Kajemet fokozására kell kihasználni. Ezek szerint roshazana, chanuka és főleg purim az a három alkalom, amikor a zsidó közönséget fel kell szólítani a Zsidóország földjének visszaváltására való adakozására. Ezen alkalmakkor rendezett ünnepségek tiszta jóvelme csakis a Keren Kajemet illati. A határozatot az erdélyi VI. konferencia is megerősítette, minden cionista egyesületre kötelezővé tette.

Zajin Adar-ünnepély Szatmáron. Szatmárról jelentik tudósítónk: Kegyeletes módon ünnepelte meg a szatmári ort. zsidó hitközség és Szentegylet az elmúlt vasárnapon Adar 7-ét, Mózes halálának évfordulóját. Délután a hitközségi templomban Grünwald Lázár főrabbi tartott nagyszabású emlékbeszédet, méltatva az emléknapi jelentőségét, majd a hagyományos szokásnak megfelelően meleg szavakkal elparentálta az elmúlt esztendőben elhunyt kiváló zsidó rabbikat. Az ünnepi istentisztelet: Wieder Zoltán nagymihályi kántor szívebe markoló „El molé rachamim“-ja fejezte be. Este az ort. Szentegylet a két évtized óta abban hagyott szokását felelevenítve, a Chevra tagjai részére közvacsorát rendezett az épülő szatmári zsidó kórház javára. A 400 terítékes közvacsorán Schwarz Salamon főgondnok ismertette a kórházépítés előzményeit, a kórház melletti rituális konyha létesítését és a csengeri Mayer Sándor vezetése alatt folyó hatalmas építési akciót. Beszéde végén felhívta a jelenlevőket az építési mű támogatására. Utána Grünwald Lázár főrabbi intézett buditó szavakat a vacsorán résztvevőkhöz, hogy mint hitű zsidók puritán elveikhez híven az egyszerű társasvacsora keretében ajánlják fel adományukat a legnemesebb célra. A lefolytatott gyűlés után cs. Mayer Sándor a kórházépítési bizottság agilis elnöke mondott köszönetet az adakozóknak. Azon már rég elköltözött adakozók emlékére, akiknek régebbi adományai teremtették meg a kórházi alapot. Wieder Zoltán nagymihályi kántor recitálta el gyönyörűen az emlékimát. A közvacsora sikeres megrendezése körül a Kolb Dávidné, Glück Hermáné, Práger Márkusné, Weisz Vilmosné, Freund Józsefné és Fleischmann Antalnéból álló hölgybizottság mellett a Steimetz Ezra vezetése alatt működő agilis rendezőség szerzett érdemeket.

* Ingyen parfümpermetezés hölgyeknek. A párisi idény legdivatosabb és legelőkelőbb parfümje a disztungvált, kellemes és rendkívül tartós Narcisse Noar, melyet Romániában kizárólagos joggal a Rózsa Royal kolozsvári drogéria árusít. A Narcisse Noar parfümöt dekánkint, a Narcisse Noar kölnit pedig üvegenként kimérve árusítja a Rózsa Royal drogéria, mely minden hölgyvevőjét vásárlás előtt Narcisse Noar parfümmel permetezi.

Elsőrangú francia gyapjufonal érkezett. Kérjen árajánlatot.

Szönyegszövődék figyelmébe.

„La Carneval“ -- Goldstein & Co
Oradea-Mare, Bulv. Reg. Ferd. 7.

KÖZGAZDASÁG

Meghosszabbították a részvénytársaságok adóbevallási határidejét

(Bucuresti-Bukarest, február 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közöltük már, hogy az érdekeltek interveniáltak aziránt, hogy a részvénytársaságok és egyéb nyilvános elszámolásra kötelezett vállalatok adóbevallási határidejét, melyet egyik legutóbbi pénzügyminiszteri rendelettel február 28-ikában állapítottak meg: hosszabbítsák meg, miután a vállalatok e rövid határidő alatt nem készülhettek el mérlegeikkel.

A pénzügyminiszter részben helyt adott a kérésnek és az adóvallomások benyújtását március 31-ikéig, tehát egy hónappal meghosszabbította. Az erre vonatkozó rendeletet ma küldik szét a pénzügyi adminisztrációkhoz.

Tudnivalók az új fényüzési adórendszerrel kapcsolatos eljárásokról

A kolozsvári pénzügyi adminisztrátor felhívása

(Cluj-Kolozsvár, február 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári pénzügyi adminisztrátor ma felhívást bocsátott ki, melyben ismerteti az új fényüzési adórendszerrel kapcsolatos eljárásokat. A rendelet szó szerinti szövegét itt közöljük:

"Tudomására hozzuk Kolozsvár városa és a megye területén lévő összes gyáraknak, amelyek "A fényüzési adókról szóló törvény" második és harmadik szakaszaiban előírt 10 százalékos és 15 százalékos luxadó alá eső tárgyakat gyártanak, hogy 1926 február 20-ától kezdve számítsák hozzá az érintett áruk eladási (reális) árjaihoz a 10, illetőleg 15 százalékos fényüzési adót, illetőleg a számlán jelentkező végösszeghez csapják hozzá a fényüzési adót és ez lesz tulajdonképpen a számla végösszege. Az összes számlákat akként kell kiállítani, hogy külön legyen feltüntetve az eladási ár és külön a fényüzési adó összege, hogy a kontrolok alkalmával az üzletfeleknél meg lehessen állapítani, vajjon betartották-e ezt a rendelkezést. Ellenkező esetben kénytelenek leszünk a törvény teljes szigorával eljárni.

Hogyha a gyár magánfelek részére is közvetlenül elad raktárából, köteles minden egyes eladásról külön számlát kiállítani, ha pedig a detaileladásokra külön üzlethelyisége van, akkor ezen üzletnek átadott árukról ép úgy külön számlát kell nyitnia a fenti eljárás szerint, mintha idegen kereskedőnek adott volna el.

Azok a termelők, akik rendszeresen lajstromokat vezetnek, kötelesek a fényüzési adókból befolyt összegekről két példányban külön lajstromot fektetni, ezzel a felirással: "Impozit pe lux perceptu incontul statului" (az állam javára beszedett fényüzési adók.) Az ezen számlán felvett tételeket a pénzügyigazgatóságnál történt befizetések által kell kiegyenlíteni, úgy, hogy az ellenőrzések alkalmával ezen lajstrom tételei egyezzenek a pénzügyigazgatóságtól kapott nyugtákkal és a számlákon feltüntetett adótételekkel.

Helyes lenne, ha az "áruszámlán" külön könyvelnék el a fényüzési adó alá eső és külön a többi árukat. Az egyszázalékos forgalmi adóregisterben a vonatkozó tételeknél be kell vezetni az összes ilyenfajta árukat.

Kolozsvár városában az előző hónapban a fényüzési adóból beszedett összegeket a hónap elején kell az adóhivatal által kitűzött napon befizetni, a megye többi községeiben az illetékes adóhivatalok által meghatározott napon.

A befizetési jegyzékhez csatolni kell egy borderout, amelyben fel kell tüntetni a napi végösszegeket, amelyeknek egyezniük kell a kereskedelmi könyvekben vezetett "árak" tételeivel.

Megjegyezzük, hogy eladás alatt a hitellel történt eladásokat is érteni kell, sőt a bizományba való adást is és mindezeknél a számlákat fenti eljárás szerint kell kiállítani.

Azok a kereskedők, akiknek február 20-ika előtti vételből származó fényüzési adóköteles áruik vannak, ezek után is akként kell fizessék a fényüzési adót, mint eddig, hozzászámítva ezeket az összegeket a vevőknek a vételárhoz.

Bővebb felvilágosításokat a pénzügyigazgatóság forgalmi és fényüzési adóirodája nyújt. Dimitriu s. k. kolozsvári pénzügyi adminisztrátor.

† Ismét elhalasztották a mezőgazdasági kamarák alakuló ülését. Bukarestből jelentik: A mezőgazdasági kamarák országos szövetségének alakuló ülését 26-áról ismét elnapolták március 25-ére. Idokul a miniszterium azt hozza fel, hogy 26-án vannak a pótválasztások.

† Eladhatók a kisajátításból fenmaradt földek. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi minisztérium közölte a vidéki agronomokkal, hogy a kisajátításból megmaradt földeket a tulajdonosok minden megszorítás nélkül eladhatják.

† Javasolják a francia-román kereskedelmi kamara felállítását. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi kamarák országos szövetségének tegnapi ülésén részletesen megtárgyalták a francia-román kamara ügyét és azt partolólag terjesztette fel az illetékes minisztériumhoz.

† Megkötötték a vasmunkások kollektív szerződését. A napokkal ezelőtt megindult különböző munkabértárgyalások közül ma eredményel zárultak a vas- és fémmunkásokkal folytatott új kollektív szerződés kötésére vonatkozó tárgyalások. Az új kollektív szerződést, melyet a munkaügyi inspektorátus közreműködésével kötöttek meg, az "Energia" és a Vasöntőde és Gépgyár már alá is írták, míg a többi üzemekkel folynak a tárgyalások. Az új kollektív szerződés annyiban tér el a régitől, hogy február 1-től augusztus 15-ig 6 százalékos munkabérvaját biztosít a munkásoknak, augusztus 15-étől pedig a béreket további 5 százalékkal fogják emelni. Eszerint tehát a munkások összesen 11% béremelést kapnak. Lényegesebb pontja az új szerződésnek még az, amely kimondja az akkordmunka további fenntartását és a szabadságidőt 3 napról 4 napra emelik fel.

TÖZSDE

Február 24-én

A lejt Zürichben 219 00, Párisban 11-75, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. Rendkívül szilárd irányzat mellett az árfolyamok a következők:

Bécs 33-75—33-80, Prága 7-12—7-15, Budapest 293—296, Páris 8-85—8-90, Zürich 46-40—46-50, Newyork 239 00—241-00, London 1170—1175, Milánó 9-75—9-80.

Zürich. Zárlat: Berlin 123-70, Amsterdam 208-12, Newyork 519-50, London 2526-00, Páris 1900-00, Milánó 20875-50, Prága 1538-50, Budapest 72-70, Belgrád 912-50, Bukarest 219-50, Varsó 64-50, Bécs 73-25.

Bukarest. Devizák: Páris 8-65, Berlin —, London 1166, Newyork 238-00, Milánó 9-65, Zürich 46-00, Bécs 33-25, Prága 7-05 Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 880, német márká 56-00, leva 1-65, török líra 120, font sterling 1145, francia frank 8-60, svájci frank 46-00, olasz líra 9-50, drachma 2-80, dinár 410, dollár 235 00, lengyel forint 32-00, osztrák schilling 34-00, magyar korona 34-00, cseh korona 7-00, belga frank 10-60, holland forint —.

Zsák
Ponyva

Mindennemű célokra
legelőnyösebben beszerezhető

Albala Izsé
Timisoara

Piata Traian No 10

SPORT

KKASE—RMS. Ma délután a városi pályán kerül lebonyolításra a két csapat között még az ósztrák elmaradt bajnoki mérkőzés. A labdarugószakosztály eredeti rendelkezése szerint ma kellett volna lebonyolítani az Universitatea—Academia és Victoria—Vasas (KMTE) mérkőzéseket is, ezek azonban különböző okokból elmaradtak.

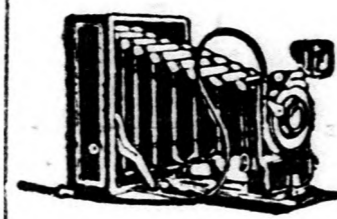
Választások előtt. A kolozsvári sportszövetség választások előtt áll. Tatár Coriolann professzor, a Comitetul Regional elnöke értekezletre hívta össze az egyesületek vezetőit, amely a közgyűlés előkészítésére hivatott. Valóban kívánatos volna, ha az egyesületek vezetői kellő energiával és hozzáértéssel rendelkező vezetőség összeállítását tudná biztosítani, mert, ha az igazi sportszemponok háttérbe fognak szorulni a kolozsvári sportélet irányítására hivatott vezetők összeállításánál, úgy a néhány hónap óta tartó krízis katasztrófálissá válhat és könnyen megsemmisítheti az eddigi sok fáradság alapján elért eredményeket.

A Hakoah Amerikában. Bécsi tudósítónk jelenti: Az osztrák labdarugó szövetség a Hakoah északamerikai turáját engedélyezte. A Hakoah Amerika öt nagy városában fog több mérkőzést tartani. A bécsi csapat május elején indul el tengerentúli turájára.

Külföldi eredmények:

Bécsi eredmények. Amateur—Floridsdorf 2:2, Slovan—Wacker 1:1, Simmering—Rudolfshugel 3:2, Hertha—WAC 1:1.

Prága. Sparta—Slavia 3:2.

Vidéki amatőrfényképezők
kerjenek argyezéket
POLITZER
fotóarubától Carei-Mare.
Vidéki szétállítás. Alapít
tatott 1896.

ארטה כשר PENSIO Szovátán.

Szovátán fürdőn június 1-én, az István-szál-val szemben, a fúton épült villában egzotikusan orth. a legényebb igényeket is elégitő uri pensio nyílik. Jelentkezéseket elfogad, felvilágosítással szolgál

Dr. Krausz Józsefné főrabbiné
Dicioanma-tin.

Eladó kötszövőgyári berendezés,

mely áll alatt felsorolt gépekből, teljesen üzempépes legjobb állapotban, kedvező fizetési feltételekkel.

5 drb. 7/80-as	1 drb. 6/60-as
2 drb. 8/70-es	2 drb. 7/50-es
3 drb. 8/80-as	3 drb. 12/60-as
3 drb. 10/80-as	1 drb. 5/80-as
1 drb. 9/50-es Jaquard	1 drb. 6/20-as
2 drb. 6/50-es	1 drb. 10/70-es

2 drb. motorikus spulnizógép 12—12 spindli berendezéssel.

Gépek vevőjének kívánására rendelkezésre bocsátatik a vevők névsora, amely

évi 10--12 millió
forgalomnak felel meg. — Cim a kiadóban.

Alexandra.
színi nem ak
rak tényleg o
tón, mint aho
a nappali jegy
mindeni meg
elagét.

Jean Athana
senye. A le. ki
válo erdélyi
együttes h
vesánap délelő
Piroska legzabb
é-sze erre az ig
enynt rendes es

Magya

Csütörtök: Al x
vel, Nemé
ten emel
Sorozatsz

Péntek: Al x n
Napi ber
Szombat d. u. 4
adás Szent
évfordulója
kal. Bevez
Sorozat 26

Szombat este 8-k
helyárakka
Vasárnap d. e.
Havasi Pir
des esti h

Vasárnap d. u. 4
Rendes es

Neményi,
Vasárnap d. u. 4
helyárakkal

Vasárnap e te
(Mérsékelt

netben. Sor

Hétfő: Alexandra
helyárak. B

Kedd: Alexandra
Bj. latszűnet

E

Cluj—
Telefon interu

Aj

bo

szilva és saját

pál

K
Ménés
valamint R
Erdély-he
nőségű Rou

melyek יהודי
lete

Halgycin

ID

Cluj, Gales
fejtűnő o

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Alexandra. A premier publikuma elődörött a színei nem akaró tapsaival hogy az Alexandrák tényleg olyan hatalmas sikere volt a bemutatón, mint ahogy azt remélte a színház. Azóta a nappali jegypénz ár állandó és rom slatt áll, mert mindenki meg akarja látni a szezon legnagyobb slágéjét.

Jean Athanasiu és Hevesi Piroska hangversenye. A lekválőbb román baritonista és a kiváló erdélyi zongoraművész tartják egyetlen együttes hangversenyüket a magyar színházban vasárnap délelőtt 10 órakor. A hangos és Hevesi Piroska legszebb hangversenyszámait válogatták össze erre az igazán ünnepi koncertre. A hangversenyt rendes esti helyárrakkal tartja meg a színház.

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: Alexandra (Mésodszor, Karácsonyi Iliével, Neményi, Imász és Lászlóval, Merssékeltlen emelt helyárrakkal. Napi bérlet 79 sz. A. Sorozatszám 259)

Péntek: Alexandra (Merssékeltlen emelt helyárrakkal. Napi bérlet 82 sz. B. Sorozat 260)

Szombat d. u. 4-kor: Csikós (Ünnepi ifjúsági előadás Szentgyörgyi István születésének 85-ik évfordulójára alkalmából. Igen olcsó helyárrakkal. Bevezető előadást tart dr. Csűrű Balint. Sorozat 261.)

Szombat este 8-kor: Alexandra (Merssékeltlen emelt helyárrakkal. Bérlet-zinc, sorozat 262)

Vasárnap d. u. fél 11-kor: Jean Athanasiu és Hevesi Piroska együttes hangversenye. (Rendes esti helyárrakkal. Sorozat 263)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Alexandra (Ötödöszer, Rendes esti helyárrakkal. Karácsonyi Iliével, Neményi, Imász és Lászlóval. Sorozat 264)

Vasárnap d. u. 6-kor: A csirkefogó (Leszállított helyárrakkal. Sorozat 265)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Alexandra (Merssékeltlen emelt helyárrakkal. Bérletszűzesten. Sorozat 266)

Hétj: Alexandra (H-tedszer, Merssékeltlen emelt helyárrakkal. Bérletszűzesten. Sorozat 267)

Hétj: Alexandra (Merssékeltlen emelt helyárrakkal. Bérletszűzesten. Sorozat 268)

Elián

Cluj—Kolozsvár.

Telefon interurban 19-26. — Urban 1-70.

Alkalmi nos by

borait,

szilva és szőlő főzésű tisztos seprő-

pálinkáit.

Különlegességei:

Ménási vörös édes

valamint **Rizliog, Leányka** és **Erdély-hegyaljai**, ismert minőségű **Roulandi** kóser fajborok, melyek **מִיָּה טְהוֹרָה מְאֻדָּה** felügyelete alatt állanak.

Hajgyeim!

Megkezdtek a legújabb selyem, szalag modellek az

IDEAL

Kalapüzletbe Cluj, Calea Regele Ferdinand 8. feltűnő olcsó árakkal.

Rézarmaturák

viz, gáz és gőzhöz, valamint nickelezett sárgaréz toilet e cikkek gyári lerakata.

ELECTROHIDRO

Vadász & Comp

műszaki vállalata — Cluj

Calea Regele Ferdinand 65.

Telefon 3-84.

Fő az egészség

Eredményes szellemi és testi munkának előfeltétele az egészség. Ne kímélje te magad a kemény borsarok viselésével járó minden egyes lépésnél érhető erős megrázkódtatásokkal. — Viseljén Ön is

PALMA

kaucuk sarakt és talpat és annak jóteknony hatását a hasam fején többé elkerülő herni. A PALMA kaucuk sarok háromszor olyan tartós, mint a bőr és mégis olcsóbb.

Ki akar

érettségizni!

Összevont magánvizsgáttant! Teljes anyagi teletelőséggel el készít a **Gazdóczy Tanintézet** Budapest, VII. Maria Terézia-tér 3. sz. III. 22.

Raktár: Bucuresti. Str. Ana D. vila No 1.

Rendkívüli alkalmi árak!

1-a színes french ing csak 260 lej

Selyem elejű ingek, legfinomabb kivitelben csak .. 350 lej

WEISS SIEGFRIED

kalap- és uridivat áruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

Nagyobb tétel — bontásból nyert

ablak és ablakszárny

majdnem újnak mondható jó minőségben, egyszerűbb lakóházak, gyárak és raktárak részére megfelelő **különböző** méretben, több ezer darab egyenlő nagyságban is igen jótárgyos ártan kapható

Csiszár Lajos építész telepén, Maros-Vásárhely, Honvéd-u. Iroda telef. 57 sz.

Mégis csak legjobb a késnélküli

„IDEAL“

borotváló por mely az ország területén **higienia**

szempontból a legjobban elismert borotváló szer az arcot nem marja

kellemes hatást hagy utána. — Ovakodjunk az **Mindenütt kapható.** Tartalmas utazatoktól. Csak az „IDEAL“ Egyedüli készítője: felírása a valódi.

Roszling József fodrasz Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Sigaretul-Marnatiel egyedárúsítója **Glanzman Adolf** illatszertár **Str. Bogdan Voda 40**

UJ KELET

KÖNYVOSZTÁLYA

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Zsidó irodalom

(Német nyelven)

Achad Haam: Am Scheidewege I II. . .	924
Agnon: Der Verstossene	175
— Und das Krumme wird gerade (Halb'ein)	175
Max Brod: Im kampf um das Judentum	100
Brau: Ein kurzer Gang durch die jüd. Geschichte	45
Bergmann: Worte Mosis	200
Bernfeld: Die jüdische Literatur	175
— Kanderheim Baugarten	150
Berstein: Der Zionismus	32
Beer: Der Frau im izr. Alertum	35
Buber: Die Jüdische Bewegung I-II . .	290
Bermann: Palestina (Eia Reisebuch) . .	80
Bialik: Essayes	280
— „ (Leinen)	345
Dubnow: Jüdische Geschichte	100
Cohn: Frauentragen in Palästina	90
Glückel von Hammeln. Denkwürdigkeiten	295
Goldstein: Jüd. Nationalliteratur	62
Grosich: Dr. Simon Ahron	40
Gronemann: Haudoleh und Zapfenstreic (Leinen)	320
H. George: Moses der Gesetzgeber . . .	35
Granowsky: Problemg der Bodespolitik in Palestina	145
— (Geb)	205
Friedemann: Das Leben Herz's	145
Teodor Herz's Tagebücher I-II-III (Lein.)	1700

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állást keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

כשר Ha vig purimi ünnepeket akar, okvetlenül a **כשר** **Deutsch-féle bodegában** vásárolja be borszükségletét, ahol a legjobb ó és új egerbegyi, karlsburgi és s borok kaphatók feltűnően olcsó áron. **Ferencz József-ut 37. sz.**

Ajánlok előrendű **כשר** szilvóriumot 25 hektoliter 55-60 % os, a 63 lei 100%-ként. Hordót felszámi ott árban visszaveszem. Klein Mendel, Craana. 679

Szeszfőző, többévi gyakorlattal, folyton működött, finomítást és gépezését tökéletesen érti. Legújabb eljárással legmagasabb szesznyereményt tudja elérni. Állást keres. Cím: Lavandei Mór, Mercur szeszgyár, Gherla. 666

HUNWALD
Ela, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegösszoida és táborgyár. Táblásüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tábrák újrafoncsorozása 100%

Perfekt magyar-német gyors- és gépirónó nagyvállalathoz kerestetik. Írásbeli ajánlatok Lloyd Expresshez, Str. Radu 9. „Perfekt” jellegére. 701

Gyakorok kisasszonyt, aki románul is tud, ugyasintén 14-15 éves tanuló felvesz a „Reductor” iroda, Str. Regina Maria 32. 696

Könyvelésben, valamint az összes irodai teendőkben jártas gépirónó önálló levelező, több évi gyakorlattal, állást keres, szombat megtartásával. Cím a kiadóban.

Ki hajlandó egy 3 éves szép, fekete áruvási örökbe fogadni? Cím: str. O. t. Izraelita H. t. község, Barzseprund, jed. Nassau. 695

Forgalmas fűszer és vegyes üzlet, vasattal szemben Csucsán kiadó. Értekezhetri Mózes Adolfinál, Csucsán. 685

Jó o. t. kóser házikó szót használ kibordásra is kapható, Postakert-u, 7. 695

Kisebb cégek környelést, levelezést, könyvek lefektetését, ellenőrzését vállalom. Cím a kiadóban 698

Kereskedők, gyógyszerészek és magkereskedők! Mindenüveggyárak kaphatók, megrendelésre is jutányos árban. Nadler Calea Dorohantilor 16. Ugyanott egy 24x30-as felevő és nagylítógépszal sztatívvel jó objektívval jutányosan eladó. 687

Csipeverő, brüsszeli valamit gépir tanfolyamot adoz. Fiața Unirei No 26, a tó 6, hat heti tandíj 400 lei, Auguste Székely, s. u. Melzer.

Német, angol, magyar levelező könyvelő, gyorsgépiró állást keres. Címeket „Szombat megtartásával” jellegre a kiadóba kér. 686

Különbejárati butorozott szoba kiadó, Krisa u, 18 700

Tejet vennék termelői minden mennyiségben, ugyszintén vaját. Elek, Str. Salatiu (volt Viz-u.) 8.

Kiadó butorozott szoba 1 vagy 2 személynek, esetleg házaspárnak. Ugyanott o. t. kóser házikó is kapható, esetleg konyhaszobát. Cím a kiadóban 699

Gondolja meg Ön:

vajjon a „valódi Franck a kávédarálóval” tudna-e mindenütt oly könnyen tért hódítani, ha minőségét a háziasszonyok már rég fel nem ismerték volna?

Az antiszeptikus eszköz amely világ hírnemnek örvend a

VALDA PASTILLA

amely eltávolítja és legyőzi a

Torokfájdalmakat, köhögést, megfűlést, valamint a régi vagy új tüdőbajokat, chatarusokat, astmát, influenzát, stb.

A doboz facsimilje

Csakis a H. CANONNE, Paris francia felirású doboz valódi

Telefon 446

SINGER

Fiața Reg. Ferdinand 66. (Főút) Fárgu Mureș

Sifonfejgyár

és nikkelező telep. Szikvizes és cracherlis tüvegek, valamint mindenféle gumik gyári raktára. Üvegnyedzés, régi fejek átütése a legelőnyösebb árban.

Kérjen mindenütt

Pierre

borotva-pengét.

A legjobb fémkeverék, a legkövetkező gyártmány. Garantált minőség. 1800

Tiberiu SOLTÉSZ Tibor

cérna és fonalárúk importja

a G. B. C. védjeggyű olasz cérna romániai kizárólagos egyedárusítása

Sürgöncim: Drapeau Arad, Str. Horia 1. Telefon: 6-83.

Batiz—dr. Jeszenszky

Cluj, Calea Victoriei No 99.

szikvizgép-, sifonfej- és fémárugyár.

Telefon Interurbán 8-62.

A közegészségügyi törvényeknek megfelelőleg gyárt: Sifonfejeket, szikvizgépeket bármely nagyságban, vízszűrő készülékeket, sörfejtőket, sörkimérő készülékeket, likörleparolókat, mindentéle a szikvizszalmához szükséges kellekeket és alkatrészeket. **Berendez:** Szikviz, kristályviz és likörgyárat, legkisebbtől a legnagyobb üzembírásra. **Raktáron tart:** Eredeti cehoslovákiai szikvizes, cracherlis és kristálytüvegeket. Összes gumialkatrészeket, angolon csöveket. — Használt szikvizgépek szakszerű javítását vagy azok becserelését vállalja. **Szerelek** mindenkor **rendelkezésre.** Üveghomok névedzés, nikkelezés és fémcsiszolás. A kisenevi kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

Használjunk kizárólag

PLANTOL

legjobb bővönngzslrt, mert ez ilszta, egészséges és kiadós!

Főtisztelő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.

Képvisei: **HARTIG & HIENZ Cluj**
Str. Julia Maniu 8. Telefon 1-18.

Simított nyomó 12-ös papír

kapható a Kadima-nyomda rt.-nál
Cluj, Str. Baron L. Pop No 10.

KRIEGNER-féle

Reparator

köszvény, csusz, hűlés ellen. Minden gyógyszer-tárból kapható. **Ára 60 lei.**

Zsoldos tanintézet

Az ország legrégebbi és legjobb előkészítő tanintézete. Teljes anyagi felelősség mellett készülő középiskolai magánvizsgákra, **érettségire** vidéki tanulókat is.

Budapesti, VII., Dohány-u. 84. Tel. I. 124-47.

Hirdessen az Uj Keletben

Szerkesztőse kivatal és
Köszvény, csusz, hűlés ellen. Minden gyógyszer-tárból kapható. **Ára 60 lei.**

ROMANIA 3181

1926 február

Felelős

Einstein ó divatos a rela Ennek az erők több és egybe gyar parlame madott jelent kormányt tár allapítja, hogy kormány nem pártok jelentés tében tudott tussolta és tár tehát? A tény zsenialitással s zeki pártok ig volnánk mi is letével, akkor az ellenzéknek Minden rel ban joggal teh álláspont közöt ság: a kormán hallgatta az üg volt, hanem m ellene. És ez a morális és poli Magyarországna denre kész társ ennek a megfer mányosa, aki v szik magát egy áttornázi.

Hogy ez me problematikus. figyelme fokozó lamenti esemény ellenzék álláspó tát is biztosítan avatkozás válh

Logikai és n illetve az ellenz ságot. Európai mánynak különö natkozottva ezt, képviselői cselek legalább is ez s lag erős, érzelm kormány már az talált volna arra csapjon és egyet lami intézetekbe

Hogy Bethle kedett így, érth éveken keresztü kényszerű kompt a forradalmi és Egy látszatkonst azonban, mely tu készült kirakat-k forr, mint boszor lakja — egy cölj kalandor-társaság mellyel csak vag pedig megalkudn

Bethlen a me miért, — az nyil mai magyar korn radalomnak közs szetes rémület és iránt, ami lényeg jelentene a valódi is: abban a suly melyet ma Magya talaj minden olya melyet a hazafiság Egy betegesen dig akadnak embe készséggel alapítja